

א-טו: פְּרַעַה וְכָל צְבָאוֹ רוֹדְפִים אַחֲרַי יִגִּי יִשְׂרָאֵל עַד יַם סוּף.

פְּרַעַה וְהַמִּצְרִים הִתְחַרְטוּ עַל שְׁנַתְנוּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְצֹאת מִמִּצְרַיִם.

הַמִּצְרִים רָדְפוּ אַחֲרַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד יַם סוּף.

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל פָּחְדוּ, וּמֹשֶׁה עוֹדֵד אוֹתָם.

א. וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:

ב. דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל,

וַיֵּשְׁבוּ

וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי פִי הַחִירָת

בֵּין מִגְדַּל וּבֵין הַיָּם,

לִפְנֵי בַעַל צַפֹּן;

נִכְחוּ תַחְנוּ

עַל־הַיָּם.

ג. וְאָמַר פְּרַעַה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל:

נִבְכִים הֵם בְּאַרְצִי,

סָגַר עֲלֵיהֶם הַמַּדְבָּר.

ד. וַחֲזַקְתִּי אֶת־לֵב פְּרַעַה

וְרָדְף אַחֲרֵיהֶם.

וְאֶכְפְּדָה בַּפְּרַעַה וּבְכָל־חִילוֹ.

וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם

כִּי־אֲנִי יְהוָה.

וַיַּעֲשׂוּ־כֵן.

ה. וַיִּגַּד לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם,

כִּי בָרַח הָעָם.

וַיַּהַפֵּךְ לֵב פְּרַעַה וְעַבְדֵי

אֶל־הָעָם.

וַיֹּאמְרוּ:

מַה־זֶּאת עֲשִׂינוּ,

כִּי שִׁלַּחְנוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל

מֵעַבְדֵינוּ?"

ו. וַיֹּאסֵד אֶת־רַכְבּוֹ,

וְאֶת־עַמּוֹ לָקַח עִמּוֹ.

ז. וַיִּקַּח

שֵׁשׁ־מֵאוֹת רַכְבֵי בַחֲרוֹת,

א. ה' אָמַר לְמֹשֶׁה:

"דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

וְתִגִּיד לָהֶם, שְׁיֵשׁוּבוּ

וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי פִי הַחִירָת

בֵּין מִגְדַּל וּבֵין הַיָּם

לִפְנֵי בַעַל צַפֹּן.

מוֹל בַּעַל צַפֹּן תַּחְנוּ

עַל יַד יַם סוּף.

ג. פְּרַעַה יִגִּיד עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

הֵם מְבַלְבְּלִים וְתוֹעִים בַּדֶּרֶךְ.

הֵם סָגוּרִים בַּמַּדְבָּר, וְלֹא יוֹדְעִים

לָאֵן לָלַכְתְּ."

ד. וְאֲנִי אֶקְשֶׁה אֶת לֵב פְּרַעַה,

וְהוּא יִרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם.

כְּשִׁפְרַעַה וַחִילוֹ יִפְלוּ, יִגְדַּל כְּבוֹדִי.

וַיִּדְעוּ הַמִּצְרִים

שְׁאֲנִי ה'."

וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ מַה שֶּׁאָמַר לָהֶם מֹשֶׁה.

ה. סִפְרוּ לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם

שֶׁעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּרַח.

וּפְרַעַה וְעַבְדֵי הִתְחַרְטוּ

עַל הַרְשׁוֹת שְׁנַתְנוּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְצֹאת

וְאָמְרוּ:

מַה עֲשִׂינוּ?

שִׁלַּחְנוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

וְשִׁחַרְרְנוּ אוֹתָם מֵעַבְדוּתָם?"

ו. פְּרַעַה צָנָה לְקַשֵּׁר אֶת הַסּוּסִים לְמַרְכָּבוֹת,

לְקַח אֶתוֹ אֶת הַצָּבָא שְׁלוֹ.

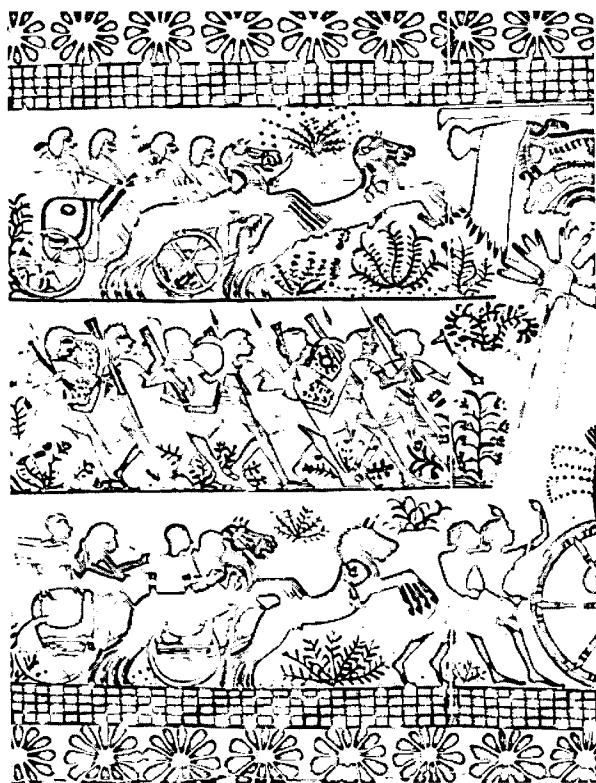
ז. הוּא לָקַח

שֵׁשׁ מֵאוֹת מַרְכָּבוֹת נְבַחְרוֹת,

לפני: על יד.

פי החירות, מגדל, בעל צפן:
שמות של מקומות במדבר.
נכחו: מולו (מול בעל צפן).
על הים: על יד ים סוף.
ואמר פרעה לבני ישראל:
פרעה ידבר על בני ישראל.
נבכים הם בארץ:
מבלבלים, אובדי עצות,
תועים.

סגר עליהם המדבר: הם
אינם מוצאים דרך
במדבר, ולא יודעים לאן
ללכת.
ואקבדה בפרעה ובכל
חילו: כשיפלו פרעה וחילו,
יגדל כבודי.
ויגד: ספרו למלך מצרים.
ויהפך לבב פרעה ועבדיו:
התחרטו.
מעבדנו: שחררנו אותם,
שלא יהיו עבדים שלנו.
ויאסר את רכבו: קשר את
המרכבות לסוסים.
עמו: אתו.

בחוד: טובים, נבחרים.

פסוקי התורה	פרק יד
<p>וְכָל רֶכֶב מִצְרַיִם, וְשָׁלְשָׁם עַל־כָּלוּ. ח. וַיִּחַזַק יְהוָה אֶת־לֵב פְּרַעֲהַ, מֶלֶךְ מִצְרַיִם, וַיִּרְדֹּף אַחֲרָי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִצְאִים בְּיַד רָמָה. ט. וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם אַחֲרֵיהֶם וַיִּשְׁיגוּ אוֹתָם חֹנִים עַל־הַיָּם. כָּל־סוֹס רֶכֶב פְּרַעֲהַ וּפְרָשָׁיו וַחֲיִילוֹ, עַל־פִּי הַחִירֹת לִפְנֵי בַעַל צַפְנִי: י. וּפְרַעֲהַ הִתְקַרְבָּה; וַיִּשְׂאוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־עֵינֵיהֶם, וְהִנֵּה מִצְרַיִם נֹסְעִים אַחֲרֵיהֶם. וַיִּירָאוּ מְאֹד, וַיִּצְעֲקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה. יא. וַיֹּאמְרוּ אֶל מֹשֶׁה: ”הַמִּבְּלִי אֵין־קְבָרִים בְּמִצְרַיִם, לְקַחְתָּנוּ לְמוֹת בַּמִּדְבָּר? מַה־זֹּאת עָשִׂיתָ לָנוּ לְהוֹצִיאֵנוּ מִמִּצְרַיִם? יב. הֲלֹא־זֶה הַדְּבָר, אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֵלֶיךָ בְּמִצְרַיִם, לֵאמֹר: חֲדַל מִמֶּנּוּ וְנַעֲבֹדָה אֶת־מִצְרַיִם. כִּי טוֹב לָנוּ עֲבַד אֶת־מִצְרַיִם מִלָּמוֹת בַּמִּדְבָּר.” יג. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם: ”אֵל־תִּפְחָדוּ. עֲמַדוּ וַתִּרְאוּ אֶת עֲזַרְתִּי ה', שִׁיעֲזֹר לָכֶם הַיּוֹם. תִּרְאוּ אֶת הַמִּצְרַיִם הַיּוֹם, וַיּוֹתֵר לֹא תִרְאוּ אוֹתָם לְעוֹלָם. יד. ה' יִלְחֶם בְּשִׁבִילְכֶם, וְאַתֶּם רַק תִּשְׁתַּקְּוּ וְתִסְתַּכְּלוּ.”</p>	<p>וְאֵת כָּל שְׂאֵר הָרֶכֶב שְׁבַמִּצְרַיִם, וְשָׁם עַל כָּל מְרֻכְבָּה קְצִינִים מִפְּקָדִים. ח. ה' חִזַּק וְהִקְשָׁה אֶת לֵב פְּרַעֲהַ מֶלֶךְ מִצְרַיִם, פְּרַעֲהַ רָדַף אַחֲרָי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִצְאוּ מִמִּצְרַיִם בְּגִלּוּי וּבְאִמְץ. ט. הַמִּצְרַיִם רָדְפוּ אַחֲרָי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִשְׁיגוּ אוֹתָם חֹנִים עַל יַד הַיָּם. כָּל הַסּוֹסִים וְהָרֶכֶב שֶׁל פְּרַעֲהַ, כָּל הַפְּרָשִׁים וְהַצְּבָא הִגִּיעַ לְמָקוֹם שֶׁשְּׁמוֹ ”פִּי הַחִירֹת” לִפְנֵי בַעַל צַפְנִי. י. פְּרַעֲהַ הִתְקַרְבָּה; וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִרִימוּ אֶת עֵינֵיהֶם, וַרְאוּ אֶת הַמִּצְרַיִם נֹסְעִים אַחֲרֵיהֶם. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל פָּחְדוּ מְאֹד, וַצְעֲקוּ, הַתְּפַלְלוּ לֵה'. יא. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמְרוּ לְמֹשֶׁה: ”הֲאֵם אֵין דֵּי קְבָרִים בְּמִצְרַיִם, עַד שֶׁלְקַחְתָּ אוֹתָנוּ לְמוֹת בַּמִּדְבָּר? מַה עָשִׂיתָ לָנוּ? לָמָּה הוֹצֵאתָ אוֹתָנוּ מִמִּצְרַיִם? יב. הֲרִי זֶה הַדְּבָר, שֶׁאָמְרָנוּ לְךָ בְּמִצְרַיִם: עֲזַב אוֹתָנוּ וְנַעֲבַד אֶת הַמִּצְרַיִם. כִּי טוֹב לָנוּ יוֹתֵר לְעַבֵּד אֶת מִצְרַיִם מִלָּמוֹת בַּמִּדְבָּר.” יג. מֹשֶׁה אָמַר לָעָם: ”אֵל תִּפְחָדוּ. עֲמַדוּ וַתִּרְאוּ אֶת עֲזַרְתִּי ה', שִׁיעֲזֹר לָכֶם הַיּוֹם. תִּרְאוּ אֶת הַמִּצְרַיִם הַיּוֹם, וַיּוֹתֵר לֹא תִרְאוּ אוֹתָם לְעוֹלָם. יד. ה' יִלְחֶם בְּשִׁבִילְכֶם, וְאַתֶּם רַק תִּשְׁתַּקְּוּ וְתִסְתַּכְּלוּ.”</p>

מילון

שְׁלִישִׁים: קְצִינִים, מְפַקְדִים.

בְּיַד רְמָה: בְּגֵלוֹי וּבְאֶמֶץ.

פִּי הַחִירָת, בְּעַל צַפֵּן: שְׁמוֹת
שֶׁל מְקוֹמוֹת.

הַקְרִיב: הַתְּקַרֵּב.

וַיִּשְׂאוּ אֶת עֵינֵיהֶם:

הִסְתַּכְּלוּ לְמַעַלָּה.

נוֹסַע: רוֹדֵף.

וַיִּירָאוּ: פָּחַדוּ.

הַמְבִּילֵי אֵין : הָאֵם מִפְּנֵי
שְׂאִיף?

לְהוֹצִיאָנוּ: לְהוֹצִיא אוֹתָנוּ.

הֵלֵא: הֵרִי.

חָדַל מִמֶּנּוּ: עָזַב אוֹתָנוּ.

וְנַעֲבֹדָה: וְנַעֲבֹד.

טוֹב לָנוּ: מוֹטֵב לָנוּ.

עָבַד: לְעַבַד.

מִמֶּתָנוּ: מִלְּמוֹת.

אֵל תִּירָאוּ: אֵל תִּפְחָדוּ.

הַתִּיצְבוּ: עָמְדוּ.

יִשׁוּעַת ה': עֲזַרַת ה', הַצֵּלַת

ה'.

טו-יט: ה' מבטיח למשה, שיציל את העם בדרך נס.

ה' הודיע למשה, שה' יציל את העם בדרך נס.
בני ישראל יעברו ביבשה, וכבוד ה' יגדל.

טו. ויאמר יהוה אל משה:
"מה תצעק אלי?
דבר אל בני ישראל
ויסעו!
טז. ואתה -
הרם את מסך
ונטה את ידך על הים,
ובקעהו!!
ויבאו בני ישראל
בתוך הים
ביבשה:
יז. ואני הנני מחזק את לב מצרים,
ויבאו אחריהם.
ואפבדה בפרעה
ובכל חילו,
ברכבו ובפרשיו.
יח. וידעו מצרים
כי אני יהוה,
בהפבדי בפרעה,
ברכבו ובפרשיו.

טו. ה' אמר למשה:
"למה אתה צועק אלי?
תגיד לבני ישראל,
שיצאו ויסעו".
טז. ואתה, משה,
תרים את המטה שלך,
ותושיט את היד שלך מעל הים,
וחלק את הים לשנים!
ובני ישראל
יבואו אל הים,
אבל ילכו ביבשה.
יז. ואני אקשה את הלב של המצרים,
והם יכנסו לים סוף אחרי בני ישראל.
וכבודי יגדל בגלל מה שאעשה לפרעה
ולכל הצבא שלו,
לרכב ולפרשים שלו.
יח. ואז המצרים ידעו
שאני ה',
כשיראו את כבודי, ומה שאעשה לפרעה,
לרכב שלו ולפרשים שלו".

יט-לא: בני ישראל עוברים את ים סוף בחרבה, ביבשה,

והמצרים טבעו בים.

עמוד האש האיר לעם את הדרך,
ועמוד הענן הפריד בין מחנה ישראל ובין מחנה מצרים.
משה הושיט את ידו אל הים, והים נחלק לשנים. ביבשה שנוצרה עברו בני ישראל.
במחנה מצרים היה פחד ובלבול, מהומה רבה.
המצרים רדפו אחרי בני ישראל אל תוך הים.
צבא מצרים ורכבו טבעו כלם בים.

יט. ויסע מלאך האלהים,

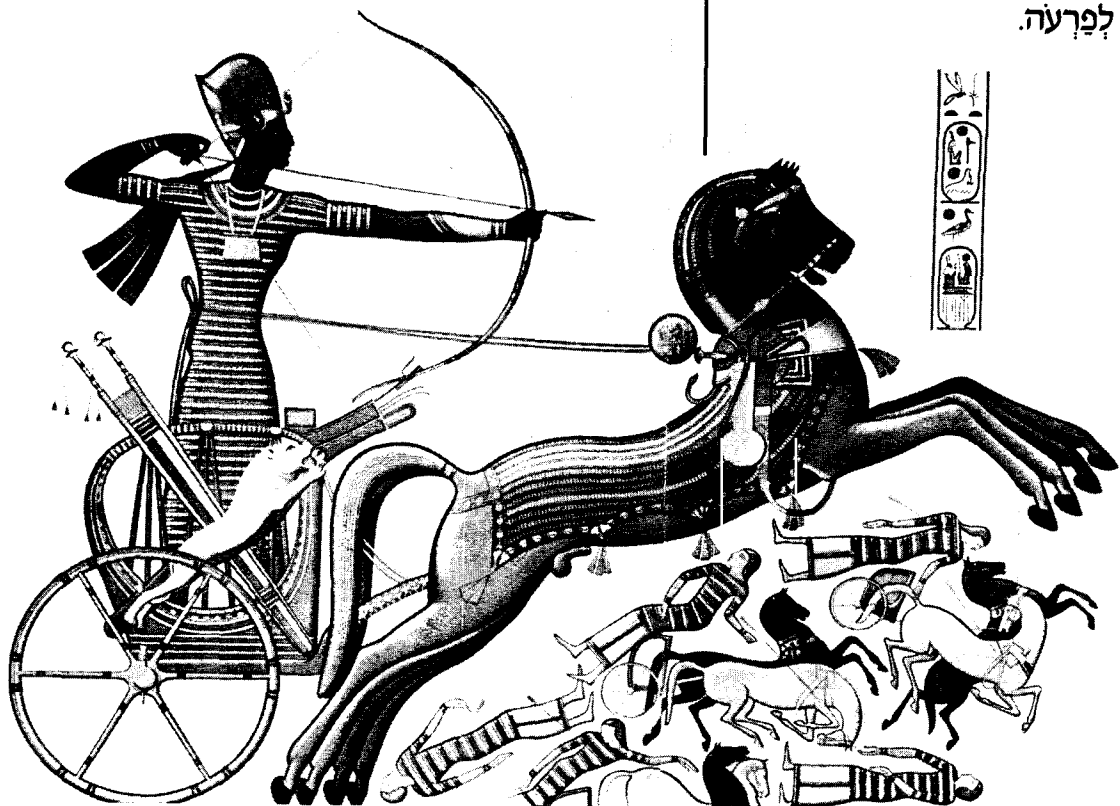
יט. מלאך ה',

מילון

מה תצעק אלי: למה אתה
צועק אלי?

נטה את ידך: תושיט את
ידך.
ובקעהו: חלק אותו לשנים.

מחזק את לב מצרים:
עושה להם לב קשה, הם
היו עקשנים.
ואכבדה בפרעה: יהיה לי
כבוד, בגלל מה שאעשה
לפרעה.

פסוקי התורה	פרק יד
<p>ההלך לפני מחנה ישראל, וילך מאחריהם. ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמד מאחריהם: כ. ויבא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל. ויהי הענן והחשך, ויאר את הלילה, ולא קרב זה אל זה כל הלילה. כא. ויט משה את ידו על הים, וילך יהוה את הים ברוח קדים עזה כל הלילה. וישם את הים לחרבה ויבקעו המים: כב. ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה. והמים להם חומה מימינם ומשמאלם. כג. וירדפו מצרים ויבאו אחריהם, כל סוס פרעה רכבו ופרשיו אל תוך הים. כד. ויהי באשמרת הבקר, וישקף יהוה אל מחנה מצרים, בעמוד אש וענן, ויהם את מחנה מצרים. כה. ויסר את אפן מרכבתיו וינהגו בכבדת. ויאמר מצרים: "אנוסה מפני ישראל פי יהוה נלחם להם במצרים". כו. ויאמר יהוה אל משה: נטה את ידך על הים</p>	<p>שהלך לפני מחנה ישראל, נסע ועבר אל מאחריהם. והענן נסע עם מלאך ה', ויעמד גם הוא מאחורי בני ישראל. כ. המלאך והענן עמדו בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל. ולמצרים היה הענן והחשך ועמוד האש האיר את הלילה לבני ישראל, ושני המחנות לא התקרבו זה אל זה כל הלילה. כא. משה הושיט את ידו על הים, וה' שלח רוח מזרחית חזקה מאד, ובעזרתה הזיז את הים כל הלילה. ובמקום של הים עשה ה' יבשה והמים התחלקו לשנים. כב. בני ישראל עברו בתוך הים, אבל הלכו בתוך הים ביבשה, והמים עמדו והיו להם חומה משני הצדדים - מימינם ומשמאלם. כג. המצרים רדפו אחרי בני ישראל ובאו אחריהם. כל הסוסים של פרעה, כל הרכב והפרשים שלו, באו אל תוך הים. כד. לפנות בקר, ה' הביט אל מחנה מצרים בעמוד האש והענן, ועשה מהומה במחנה מצרים. כה. ה' הסיר את גלגלי המרכבות של המצרים, והרכב שלהם התקדם בקשי רב וצבא מצרים אמר: "אברח מפני בני ישראל, פי ה' נלחם בשבילם במצרים". כו. ה' אמר למשה: הושט את ידך על הים,</p>

מילון

וַיִּלָּךְ מֵאַחֲרֵיהֶם: כְּדִי לִהְיוֹת
עֲלֵיהֶם הַמִּצְרִים.
מִפְּנֵיהֶם: בְּגִלְלַת הַמִּצְרִים.

וַיְהִי הָעֵנָן וְהַחֹשֶׁךְ: לַמִּצְרִים.
וַיֵּאָר אֶת הַלַּיְלָה: עֲמוּד
הָאֵשׁ הָאִיר לְיִשְׂרָאֵל.
וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה: שְׁנֵי
הַמַּחֲנוֹת לֹא נִפְגְּשׁוּ.
וַיִּוֹלָךְ ה' אֶת הַיָּם: ה' עָשָׂה
שְׁהִיָּם יָלָךְ וּבִמְקוֹמוֹ תִּהְיֶה
חֲרָבָה, יִבְשָׁה.

רוּחַ קָדִים: רוּחַ מִזְרַחִית.

עֲזָה: חֲזָקָה.

חֲרָבָה: יִבְשָׁה.

וַיִּבְקְעוּ הַיָּמִים: הַיָּמִים נִחְלְקוּ
לְשָׁנִים.

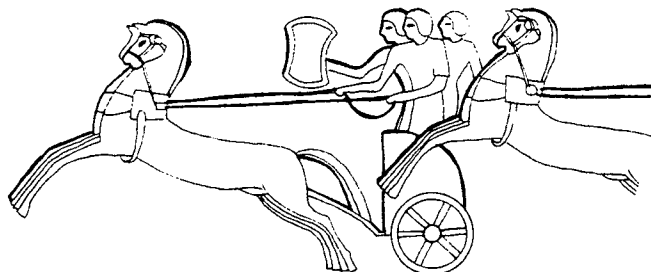
מִימֵינָם וּמִשְׁמֵאלָם: מִצַּד
זֶמֶן וּמִצַּד שְׂמֹאל שְׁלָהֶם.

כָּל סוּס פְּרָעָה: כָּל הַסּוּסִים
שֶׁל פְּרָעָה.

וַיְהִי בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר:
אַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר: הַשְּׁלִישׁ
הָאַחֲרוֹן שֶׁל הַלַּיְלָה.
וַיִּשְׁקֹף ה': הִשְׁקִיף, הִסְתַּכֵּל,
הִבִּיט.

וַיִּהְיֶה אֶת מַחֲנֵה מִצְרַיִם:
הִבִּיא מְהוּמָה: רָעָה וְאִי
סֹדֵר, לַמַּחֲנֵה מִצְרַיִם.
וַיִּסַּד: הִסִּיר, הוֹרִיד.
אוֹפֹן: גִּלְגָּל.

מִרְכָּבוֹתָיו: הַמְּרֻכָּבוֹת שֶׁלוֹ.
וַיִּנְהָגוּ בַּכַּבָּדוֹת: רָכַב

פסוקי התורה	פרק יד
<p>וַיָּשְׁבוּ הַמִּים עַל־מִצְרַיִם, עַל־דַּרְכָּבוֹ וְעַל־פְּרָשָׁיו". כז. וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ עַל־הַיָּם. וַיָּשֶׁב הַיָּם לַפְּנוֹת בִּקְדָר לְאִיתָנוּ. וּמִצְרַיִם נָסִים לִקְרֹאתוֹ. כח. וַיִּנְעֹד יְהוָה אֶת־מִצְרַיִם בְּתוֹךְ הַיָּם. וַיָּשְׁבוּ הַמִּים וַיִּכְסּוּ אֶת־הָרֶכֶב וְאֶת־הַפָּרָשִׁים לְכָל חֵיל פְּרָעָה, הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם בְּיָם לֹא־נִשְׂאָר בָּהֶם עַד־אֶחָד. כט. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בַיַּבֶּשֶׁה בְּתוֹךְ הַיָּם. וְהַמִּים לָהֶם חוֹמָה מִיַּמִּינָם וּמִשְׂמָאלָם. ל. וַיֹּשֶׁעַ יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרַיִם. וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת־מִצְרַיִם מֵתִים עַל־שַׁפַּת הַיָּם. לא. וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת־הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה בְּמִצְרַיִם. וַיִּירָאוּ הָעָם אֶת־יְהוָה וַיֹּאמְרוּ בְּה' וּבַמֶּשֶׁה עַבְדּוֹ.</p>	<p>וְהַמִּים יָשׁוּבוּ לַמְּקוֹמָם וַיִּכְסּוּ עַל צְבָא מִצְרַיִם, עַל הָרֶכֶב וְעַל הַפָּרָשִׁים שְׁלוֹ". כז. מֹשֶׁה הוֹשִׁיט אֶת יָדוֹ עַל הַיָּם, וְהַיָּם שָׁב לִכְחוֹ וּלְמַצְבוֹ הָרְגִיל. וְהַמִּצְרַיִם בָּרְחוּ אֶל תוֹךְ הַיָּם. כח. וְה' הִשְׁלִיךְ אֶת הַמִּצְרַיִם אֶל תוֹךְ הַיָּם. וְהַמִּים שָׁבוּ אֶל מְקוֹמָם וַיִּכְסּוּ אֶת הָרֶכֶב וְאֶת הַפָּרָשִׁים שֶׁל כָּל צְבָא פְּרָעָה, שֶׁבָאוּ אַחֲרָיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל תוֹךְ הַיָּם. לֹא נִשְׂאָר מֵהֶם אֶפְלוֹ אֶחָד. כט. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בַיַּבֶּשֶׁה בְּתוֹךְ הַיָּם, וְהַמִּים הָיוּ לָהֶם חוֹמָה מִיַּמִּינָם וּמִשְׂמָאלָם. ל. ה' הוֹשִׁיעַ בַּיּוֹם הַהוּא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִיַּד הַמִּצְרַיִם. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל רָאוּ אֶת הַמִּצְרַיִם מֵתִים עַל שַׁפַּת הַיָּם. לא. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל רָאוּ אֶת הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' בְּמִצְרַיִם. וַיִּירָאוּ הָעָם אֶת ה' וַיֹּאמְרוּ בְה' וּבַמֶּשֶׁה עַבְדּוֹ.</p>

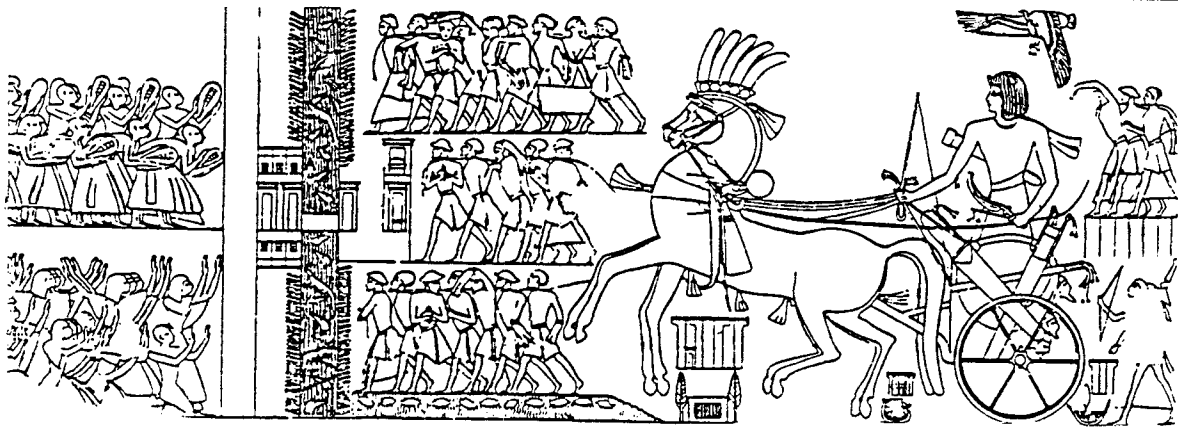
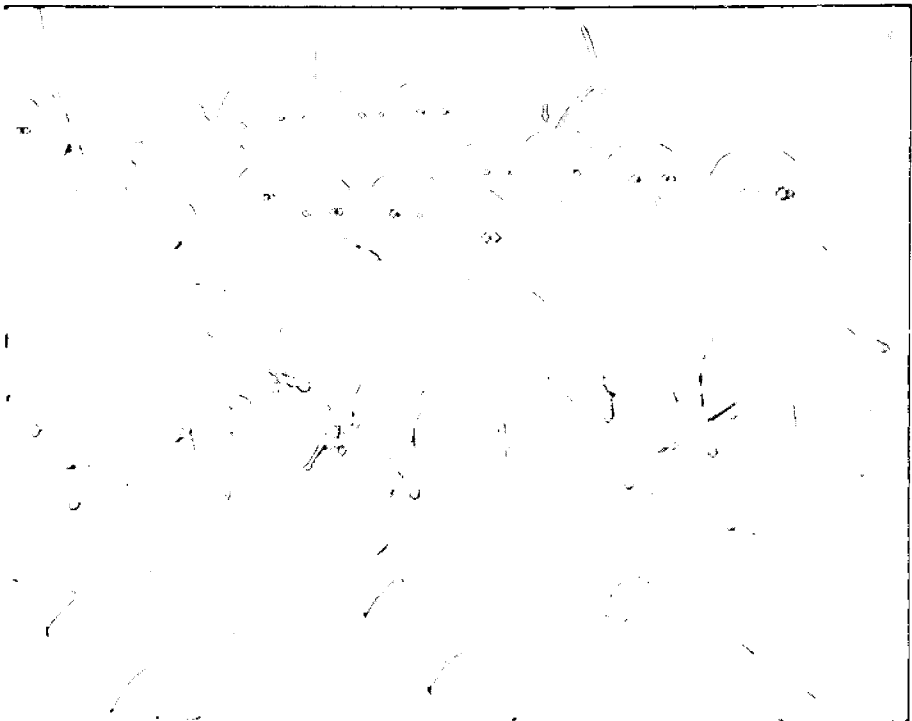

מילון

מצרים התקדם לאט.
 אנוסה: אברה.
 ה' נלחם להם במצרים: ה'
 עוזר להם להלחם נגד
 המצרים.
 וישבו המים על מצרים:
 המים יכסו על המצרים.
 וישב הים לאיתנו: הים
 שב אל כחו הרגיל.
 נסים לקראתו: בורחים אל
 מי הים שחזרו.
 וינער: השליך, זרק.
 לא נשאר בהם עד אחד:
 לא נשאר מהם אף אחד.

וינשע: הושיע, הציל.

הינד הגדולה: ההצלה
 הגדולה.
 וייראו: פחדו.

פרק טז

פסוקי התורה

א-כא: המן והשלו.

בני ישראל התלוננו, כי התגעגעו לאכל שאכלו במצרים, ובעיקר לחם.
ה' הוריד להם מן, לחם מן השמים. בכל יום מנה לאיש.
ביום הששי, קבל כל אחד מנה כפולה, גם בשביל שבת.
ה' נתן להם גם בשר. בערב קבלו בשר ובבקר קבלו מן.

א. בני ישראל נסעו ממקום

ששמו אילים, ובאו

אל מדבר סין,

שנמצא בין אילים ובין סיני,

ביום החמשה-עשר לחדש השני,

לאחר שיצאו ממצרים.

ב. כל בני ישראל

התלוננו לפני משה ואהרן

במדבר.

ג. בני ישראל אמרו למשה ואהרן:

"הלואי שה' היה ממית אותנו

בארץ מצרים,

כאשר ישבנו על סיר הבשר,

ואכלנו לחם ושבנו.

כי הוצאתם אותנו אל המדבר הזה,

להמית את כל הקהל הזה ברעב."

ד. ה' אמר למשה:

"אוריד עליכם לחם כמו גשם מן השמים.

העם יצא

ויאסף בכל יום ויום,

ואני עושה זאת כדי לנסות את העם

ולראות

אם ילך בתורתך, אם לא.

וביום הששי,

יצטרכו להכין לשבת את מה שיביאו.

הם יקבלו כמות כפולה

ממה שהם יאספו כל יום."

ו. משה ואהרן אמרו

אל כל בני ישראל:

"כשהערב יבוא, ותראו מה שעשה ה',

א. ויסעו מאילם,

ויבאו כל עדת בני ישראל,

אל מדבר סין,

אשר בין אילם ובין סיני,

בחמשה עשר יום לחדש השני

לצאתם מארץ מצרים.

ב. וילינו כל עדת בני ישראל

על משה ועל אהרן

במדבר.

ג. ויאמרו אלהם בני ישראל:

"מי יתן מותנו ביד יהוה

בארץ מצרים,

בשבתנו על סיר הבשר,

באכלנו לחם לשבע!

כי הוצאתם אתנו אל המדבר הזה,

להמית את כל הקהל הזה ברעב."

ד. ויאמר יהוה אל משה:

"הנני ממטיר לכם לחם מן השמים,

ויצא העם

ולקטו דבר יום ביומו,

למען אנסנו -

הילך בתורתך,

אם לא?

ה. והיה ביום הששי,

והכינו את אשר יביאו,

והיה משנה

על אשר ילקטו יום יום."

ו. ויאמר משה ואהרן

אל כל בני ישראל:

"ערב, וידעתם

כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: כָּל
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

לְצֹאתֶם: מִיּוֹם שִׁפְצָאוּ.
וַיְלֹנוּ: הִתְלַוְנוּ.

מִי יָתַן מוֹתָנוּ: הַלּוֹאֵי
שָׁמְתָנוּ.
בְּשִׁבְתָּנוּ: כְּשִׁישְׁבָנוּ.
בְּשִׁבְתָּנוּ עַל סֵדֶר הַבָּשָׂר:
כְּשִׁישְׁבָנוּ וְאָכְלָנוּ בָּשָׂר, עַד
שִׁשְׁבַּעֲנוּ.
בְּאָכְלָנוּ: כְּשִׁאָכְלָנוּ.

כָּל הַטְּעָמִים בְּטַעַם הַמֶּן

ד. "הַנְּנִי מִמַּטִּיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם"

הַמֶּן מִתְאָר בַּתּוֹרָה בְּכַמָּה תִּיאוּרִים:
מֶן - לֶחֶם
מֶן - כְּזֶרַע גֹּד לָבֵן וְטַעְמוֹ כְּצַפִּיחִית בְּדָבֶשׁ.
אִם כֵּן, אֵיזָה טַעַם בְּאֵמַת הִיָּה לַמֶּן?
אָמְרוּ חֲכָמִים: הַכֹּל הִיָּה בּוֹ בְּמֶן:
צְעִירִים טַעְמוֹ בּוֹ טַעַם לֶחֶם;
זְקֵנִים טַעְמוֹ בּוֹ טַעַם דָּבֶשׁ;
תִּינוּקוֹת טַעְמוֹ בּוֹ טַעַם שֶׁמֶן.

(שמ"ר כה)

דָּבַר-יוֹם בְּיוֹמוֹ: בְּכָל יוֹם.
לִמְעַן אֲנִסְנוּ: אֲנִי רוֹצֵה
לְנִסּוֹת אוֹתָם.

וְהָיָה בְּיוֹם הַשְּׁשִׁי: כְּשִׁיְהִיָּה
יוֹם שְׁשִׁי.

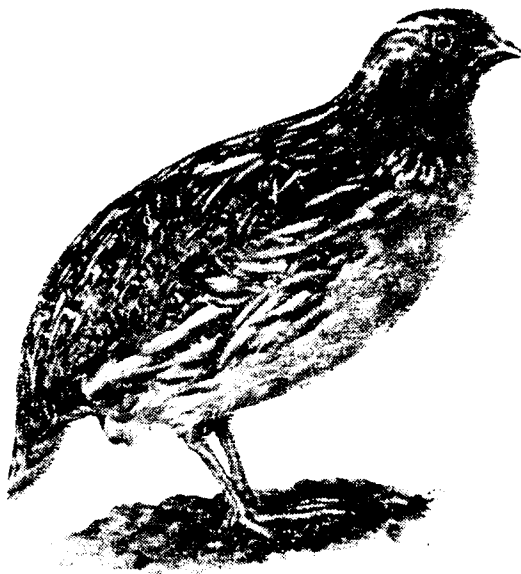
וְהָיָה מִשְׁנֵה עַל אֲשֶׁר יִלְקֹטוּ
יוֹם יוֹם: בְּיוֹם הַשְּׁשִׁי יִלְקֹטוּ
כַּמּוֹת כְּפוּלָה מִהַכַּמּוֹת
שֶׁלְקֹטוּ בְּכָל יוֹם.
עָרַב: בְּעָרַב.
וַיִּדְעֹתֶם: תִּדְעוּ.

פסוקי התורה	פרק טז
<p>כי יהוה הוציא אתכם מארץ מצרים. ז. ובקר, וראיתם את כבוד יהוה, בשמעו את תלונתיכם על יהוה. ונחנו מה, כי תלינו עלינו? ח. ויאמר משה: "בתת יהוה לכם, בערב בשר לאכל ולחם בבקר, לשבע, בשמע יהוה את תלונתיכם, אשר אתם מלינים עליו. ונחנו מה? לא עלינו תלונתיכם, כי על יהוה." ט. ויאמר משה אל אהרן: "אמר אל כל עדת בני ישראל, קדבו לפני יהוה, כי שמע את תלונתיכם." י. ויהי כדבר אהרן אל כל עדת בני ישראל ויפנו אל המדבר. והנה כבוד יהוה נראה בענן. יא. וידבר יהוה אל משה, לאמר: יב. "שמעתי את תלונת בני ישראל. דבר אלהם, לאמר: בין הערבים תאכלו בשר, ובבקר תשבעו לחם. וידעתם, כי אני יהוה אלהיכם." יג. ויהי בערב, ותעל השלו ותכס את המחנה. ובבקר, היתה שכבת הטל סביב למחנה. יד. ותעל שכבת הטל,</p>	<p>תדעו, שה' הוציא אתכם מארץ מצרים. ז. ובבקר, תראו את כבוד ה', שישמע את תלונותיכם עליו. ואנחנו, במה אנחנו חשובים, למה תתלוננו עלינו? ח. ומשה אמר עוד: "כשה' יתן לכם בערב בשר לאכל ולחם בבקר, שתשבעו ולא תהיו רעבים, כשה' ישמע את התלונות שלכם, שאתם מתלוננים עליו, במה אנחנו חשובים? לא עלינו אתם מתלוננים אלא על ה'." ט. משה אמר לאהרן: "תגיד לכל בני ישראל: תתקדבו אל ה' כי ה' שמע את התלונות שלכם." י. לאחר שדבר אהרן אל בני ישראל, הם פנו לצד המדבר וראו את כבוד ה' בענן. יא. וה' אמר למשה: יב. שמעתי את תלונות בני ישראל, כך תגיד להם: לפנות ערב תאכלו בשר, ובבקר תאכלו לחם לשבע. כך תדעו, שאני ה' אלהיכם." יג. בערב השלו עלה וכסה את המחנה. ובבקר, היתה שכבת טל מסביב למחנה. יד. וכששכבת הטל</p>

וְנַחֲנוּ: וְאַנְחֵנוּ.
כִּי תֵלִינוּ עָלֵינוּ: שְׁאַתֶּם
מִתְלוֹנְנִים עָלֵינוּ.
בַּתֵּת ה' לָכֶם: כְּשֶׁה' יִתֵּן
לָכֶם.

בְּשִׁמְעַע ה': כְּשֶׁה' יִשְׁמַע.
מִלִּינִים: מִתְלוֹנְנִים.
וְנַחֲנוּ: וְאַנְחֵנוּ.

קִרְבוּ לִפְנֵי ה': תִּתְקַרְבוּ
לְכִיוּן הָעֵנָן.
וַיְהִי כְדִבְרֵי אֱהֲרֹן: לְאַחַר
שֶׁאֱהֲרֹן דִּבֶּר.

בֵּין הָעֲרָבִים: בֵּין הַצְּהָרִים
לְעָרַב, לִפְנוֹת עָרַב.

שְׁלוּ: עוֹף נוֹדָד, טוֹב
לְאֲכִילָה.
וַתִּכַּס אֶת הַמַּחְנֶה: הַשְּׁלוּ
כֶּסֶה אֶת הַמַּחְנֶה.

וַתַּעַל: עֲלֵתָהּ.

והנה,
 על־פני המדבר דק מחספס
 דק בכפר על־הארץ.
 טו. ויראו בני־ישראל,
 ויאמרו איש אל־אחיו:
 "מן הוא?"
 כי לא ידעו מה־הוא.
 ויאמר משה אל־הם:
 "הוא הלחם,
 אשר נתן יהוה לכם לאכלה".
 טז. זה הדבר אשר צוה יהוה:
 לקטו ממנו,
 איש לפי אכלו,
 עמר לגלגלת
 מספר נפשותיכם;
 איש לאשר באהלו תקחו".
 יז. ויעשו־כן בני ישראל
 וילקטו,
 המרבה
 והממעט:
 יח. וימדו בעמר,
 ולא העדיף המרבה,
 והממעט לא החסיר,
 איש לפי אכלו לקטו.
 יט. ויאמר משה אל־הם:
 "איש אל יותר ממנו עד־בקר".
 כ. ולא שמעו אל־משה,
 ויותרו אנשים ממנו עד־בקר,
 וירם תולעים,
 ויבאש.
 ויקצף על־הם משה.
 כא. וילקטו אתו בבקר בבקר,
 איש כפי אכלו.
 וחס השמש, ונמס:

התאדתה ונעלמה,
 התגלתה על פני המדבר
 שכבה דקה כמו טל קפוא על הארץ.
 טו. בני ישראל ראו
 ושאלו זה את זה:
 "מן הוא? מה זה?"
 כי לא ידעו מהו הדבר הזה,
 ומשה ענה להם:
 "זה הלחם
 שנתן לכם ה' לאכל ולשבע".
 טז. כך צוה ה':
 "לחם זה תאספו
 כל אחד לפי מה שהוא אוכל,
 מדה של עמר לכל אדם,
 כל אחד יביא לאהל שלו מנות,
 בדיוק לפי מספר האנשים".
 יז. ובני ישראל שמעו בקול משה
 ואספו מן.
 מי שבני משפחתו היו רבים לקט הרבה,
 ומי שבני משפחתו היו מעטים לקט מעט.
 יח. ואת מה שלקטו מדדו במדת העמר.
 ומי שלקט הרבה, לא לקח יותר מדי,
 ומי שלקט מעט, לא לקח מעט מדי,
 כל אחד לפי מה שהוא צריך לאכל.
 יט. ומשה אמר להם:
 "אל תשאירו מן המן עד הבקר".
 כ. בני ישראל לא שמעו בקול משה,
 והיו שהשאירו מן המן עד הבקר.
 המן התמלא בתולעים
 והעלה ריח רע.
 ומשה כעס עליהם.
 כא. העם לקט מן המן בבקר השכם,
 כל אחד לפי מה שהוא צריך לאכל.
 וכשהשמש חממה, המן נמס.

אגדות חכמים	מילון
<p style="text-align: center;">נִס הַמֶּן מִתְפָּרֵס גַּם בַּגֹּיִים</p> <p style="text-align: center;">כא. "וַחַם הַשֶּׁמֶשׁ וְנָמַס"</p> <p style="text-align: center;">אָמְרוּ חֲכָמִים: וְכַד עָשׂוּ: אֶת הַמֶּן לָקְטוּ בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר. כְּשֶׁזָּרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ, נָמַס הַמֶּן. וְהָיוּ מִי הַמֶּן זֹרְמִים אֶל הַנְּחָלִים, וְהַנְּחָלִים הִלְכוּ אֶל הַיָּם. בָּאוּ כָּל מֵינֵי חַיּוֹת, וְשָׂתוּ מִמֵּי הַנְּחָלִים, וּמִמֵּי הַיָּם שֶׁהָיָה בָּהֶם טַעַם הַמֶּן. הַגֹּיִים צָדוּ אֶת בְּעָלֵי הַחַיִּים, וְהִרְגִישׁוּ טַעַם מְיוֹחַד בַּבְּשָׂרָם. חִקְרוּ וּמָצְאוּ, שֶׁטַעַם הַמֶּן הוּא, וְאָמְרוּ: "אֲשֶׁרֵי הָעָם שֶׁה' אֱלֹהֵינוּ." וְכַד הִתְפָּרֵס שְׁמוֹ שֶׁל הַקֶּב"ה. (מכילתא, בשלח).</p>	<p style="text-align: center;">מַחֲסָפֵס: לא חֵלֵק. דַּק כַּכְּמוֹר: דַּק כְּמוֹ שְׂכֵבֶת טל קפואה.</p> <p style="text-align: center;">"מֶן הוּא?: מַה הוּא?"</p> <p style="text-align: center;">לְאֹכְלָה: לְאֹכֵל.</p> <p>לְפִי אָכְלוּ: לְפִי כַּמּוֹת הָאֹכֵל הַדְּרוֹשָׁה. עֹמֵר לְגִלְגָּלֶת: כָּל אִישׁ יִקְבֵּל מִדָּה שֶׁל עֹמֵר, שֶׁהִיא עֲשִׂירִית הָאִיפָה. מִסְפָּר נַפְשֵׁיכֶם: לְפִי מִסְפָּר הָאָנָשִׁים. הַמְרִבָּה וְהַמְמַעֵיט: מִי שֶׁבָּנִי מִשְׁפַּחְתּוֹ הָיוּ רַבִּים, לִקְטַת הַרְבֵּה, וּמִי שֶׁבָּנִי מִשְׁפַּחְתּוֹ הָיוּ מְעַטִּים, לִקְטַת מְעַט. יח. וְלֹא הָעֵדִיף הַמְרִבָּה: מִי שֶׁלִּקְטַת הַרְבֵּה, לֹא אָסַף יֹתֵר מִדִּי. וְהַמְמַעֵיט לֹא הִחְסִיר: מִי שֶׁלִּקְטַת מְעַט, לֹא אָסַף מְעַט מִדִּי. אִישׁ אֵל יֹתֵר מִמֶּנּוּ: אִף אֶחָד לֹא יִשְׁאִיר מִמֶּנּוּ. וַיֹּתִירוּ: הִשְׁאִירוּ. וַיִּרְם תּוֹלְעִים: עָלוּ בּוֹ תּוֹלְעִים. וַיִּבְאֵשׁ: עָלָה מִמֶּנּוּ רִיחַ רָע. וַיִּקְצַף: כָּעַס. וַחַם הַשֶּׁמֶשׁ, וְנָמַס: הַמֶּן נָמַס בְּחַם הַשֶּׁמֶשׁ.</p>

כב-לו: בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָסְפוּ בַיּוֹם הַשְּׁשִׁי מִנֶּה כְּפוֹלָה שֶׁל מִן

לְפִי הַצָּרֶךְ שֶׁל כָּל מִשְׁפָּחָה. הָאֵכֶל הַסְּפִיק גַּם לַשַּׁבָּת.

בַּשַּׁבָּת הָיָה שַׁבְּתוֹן, יוֹם קְדוּשׁ לַה'.

וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא עָבְדוּ וְלֹא לָקְטוּ מִן.

כב. וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁשִׁי,

לָקְטוּ לֶחֶם מִשֵּׁנָה,

שְׁנֵי הָעֶמֶר לְאֶחָד.

וַיָּבֹאוּ כָּל־נְשֵׂאֵי הָעֵדָה

וַיִּגִּידוּ

לְמֹשֶׁה.

כג. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים:

"הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה.

שַׁבְּתוֹן, שַׁבַּת קְדוֹשׁ לַיהוָה, מִחֹר.

אֵת אֲשֶׁר תֹּאמְרוּ, אִפּוּ.

וְאֵת אֲשֶׁר תִּבְשְׁלוּ, בִּשְׁלוּ.

וְאֵת כָּל־הָעֵדֶף,

הִנִּיחוּ לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד־הַבֶּקֶר."

כד. וַיִּנְיחוּ אֹתוֹ

עַד־הַבֶּקֶר,

כְּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה,

וְלֹא הִבְאִישׁ,

וְרָמָה לֹא־הִיָּתָה בּוֹ,

כֵּה. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה:

"אֲכָלְהוּ הַיּוֹם,

כִּי־שַׁבַּת הַיּוֹם לַיהוָה.

הַיּוֹם לֹא תִמְצְאוּהוּ בַשָּׂדֶה.

כו. שֵׁשֶׁת יָמִים תִּלְקְטֶהוּ,

וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, שַׁבַּת,

לֹא יִהְיֶה בּוֹ.

כז. וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי,

יָצְאוּ מִן־הָעֵם לָלֶקֶט,

וְלֹא מִצְאוּ.

כח. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה:

עַד־אָנֹכִי מֵאֲנַחְתֶּם

לְשֹׁמֵר מִצְוֹתַי וְתוֹרֹתַי.

כב. בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי,

לָקְטוּ יִשְׂרָאֵל כְּפָלִים מִן

שְׁנֵי עֶמֶרִים לְכָל אֶחָד.

וְכָל רָאשֵׁי הַשְּׁבֵטִים / הַנְּשִׂאִים

בָּאוּ אֶל מֹשֶׁה וְאָמְרוּ

שֶׁלָּקְטוּ מִנֶּה כְּפוֹלָה.

כג. מֹשֶׁה אָמַר לְנְשִׂאִים:

"כִּךְ אָמַר ה':

מִחֹר שַׁבַּת, קְדוֹשׁ לַה', וְלֹא עוֹבְדִים.

תֹּאמְרוּ, מֵה שֶׁתִּסְפִּיקוּ לְאַפֵּת הַיּוֹם,

וּתִבְשְׁלוּ, מֵה שֶׁתִּסְפִּיקוּ לְבִשְׁל הַיּוֹם.

וְכָל מֵה שִׁישְׂאָר

תִּשְׂאִירוּ וְתִשְׁמְרוּ עַד הַבֶּקֶר."

כד. הָעָם הִשְׂאִיר אֵת הָאֵכֶל

עַד שַׁבַּת בְּבִקְר,

כְּמוֹ שִׁצְנָה מֹשֶׁה,

וְהָאֵכֶל לֹא הִעֲלָה רִיחַ רָע,

וְלֹא עָלוּ בּוֹ תוֹלְעִים.

כה. מֹשֶׁה אָמַר:

אֲכָלוּ אֵת הַכֹּל הַיּוֹם,

כִּי־שַׁבַּת הַיּוֹם לַה'

הַיּוֹם לֹא תִמְצְאוּ מִן בַּשָּׂדֶה.

כו. שֵׁשֶׁת יָמִים תֹּאסְפוּ מִן,

וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת.

בַּשַּׁבַּת לֹא יִהְיֶה מִן בַּשָּׂדֶה.

כז. בַּשַּׁבַּת, בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי,

יָצְאוּ כְּמֵה מִן הָעָם לַשָּׂדֶה, לְאָסֹף מִן,

וְלֹא מִצְאוּ.

כח. ה' אָמַר לְמֹשֶׁה:

"עַד מָתִי אֲתֶם מְסַרְבִּים

לְשֹׁמֵר אֵת הַמִּצְוֹת וְהַחֻקִּים שְׁלִי.

לַחֵם מִשְׁנֵה: מְנַה כְּפוּלָה.

מְשִׂאֵי הָעֵדָה: רֵאשֵׁי הַשְּׂבָטִים.

שִׁבְתוֹן, שַׁבַּת קֹדֶשׁ: יוֹם שְׁשׁוּבָתִים בּוֹ מְכַל מְלֹאכָה, וְלֹא עוֹבְדִים, יוֹם שַׁבַּת, קֹדֶשׁ לָהּ.

וְאֵת הָעֵדוּךְ: אֵת מַה שִּׁישָׂאָר. לְמִשְׁמֶרֶת: לְשִׁמְרָה.

וְרִמָּה: תּוֹלְעִים.

תִּמְצָאוּהוּ: תִּמְצְאוּ אוֹתוֹ.

מִן הָעַם: כְּמַה אֲנָשִׁים מִן הָעַם.

עַד אָנָּה מֵאֲנַתֶּם: עַד מְתֵי תִסְרְבוּ.

פרק טז

פסוקי התורה

כט. תִּרְאוּ: ה' נָתַן לָכֶם אֶת הַשַּׁבָּת,
וְלָכֵן הוּא נֹתֵן לָכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי,
לֶחֶם, אֲכַל לְשֵׁנֵי יָמִים,
שְׁבוּ וּתְשַׂאֲרוּ בְּמִקְוֹמְכֶם,
וְאִישׁ לֹא יֵצֵא מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי".
ל. הָעֵם שַׁבַּת, וְלֹא עֶבֶד בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי.
לא. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קָרְאוּ אֶת שְׁמוֹ "מֶן",
וְהוּא דוֹמֶה לְזֶרַע גֹּד לֶבֶן,
וְטַעְמוֹ כְּטַעַם עֵגֶת דָּבֶשׁ.
לב. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה:
"ה' צוּה,

שְׁתַּקְחוּ עִמָּךְ מִן הַמֶּן,
וּתְשַׁמְרוּ לְדוֹרוֹת שִׁבּוּאוֹ אַחֲרֵיכֶם.
כְּדִי שִׁירְאוּ אֶת הַלֶּחֶם
שֶׁנִּתְּתִי לָכֶם לֶאֱכַל בַּמִּדְבָּר,
כְּשֶׁהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם".
לג. מֹשֶׁה אָמַר לְאַהֲרֹן:
"קַח צִנְצָנֶת אַחַת
שִׁים בָּהּ מִן בְּמִדָּה שֶׁל עֹמֶר,
וּתְנִיחַ אֶת הַמֶּן לִפְנֵי אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ,
וּתְשַׁמְרוּ לְדוֹרוֹת שִׁבּוּאוֹ אַחֲרֵיכֶם".
לד. כְּמוֹ שֶׁצִּוְהָ ה' לְמֹשֶׁה,
כִּן עָשָׂה אַהֲרֹן:

אַהֲרֹן הִנִּיחַ אֶת הַמֶּן לִפְנֵי אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ,
לְמִשְׁמֶרֶת, לְשֹׁמֵר אוֹתוֹ.
לה. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָכְלוּ אֶת הַמֶּן
אַרְבָּעִים שָׁנָה
עַד שֶׁבָּאוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל,
הֵם אָכְלוּ אֶת הַמֶּן,
עַד שֶׁבָּאוּ אֶל גְּבוּל אֶרֶץ כְּנָעַן.

כט. רְאוּ, כִּי־יִהְיֶה נָתַן לָכֶם הַשַּׁבָּת,
עַל־כֵּן הוּא נֹתֵן לָכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי
לֶחֶם יוֹמִים.
שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתּוֹ,
אַל־יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי".
ל. וַיִּשְׁבַּתוּ הָעָם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי:
לא. וַיִּקְרְאוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל אֶת־שְׁמוֹ מֶן,
וְהוּא כְּזֶרַע גֹּד, לֶבֶן,
וְטַעְמוֹ כְּצַפִּיחַת בְּדָבֶשׁ.
לב. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה:

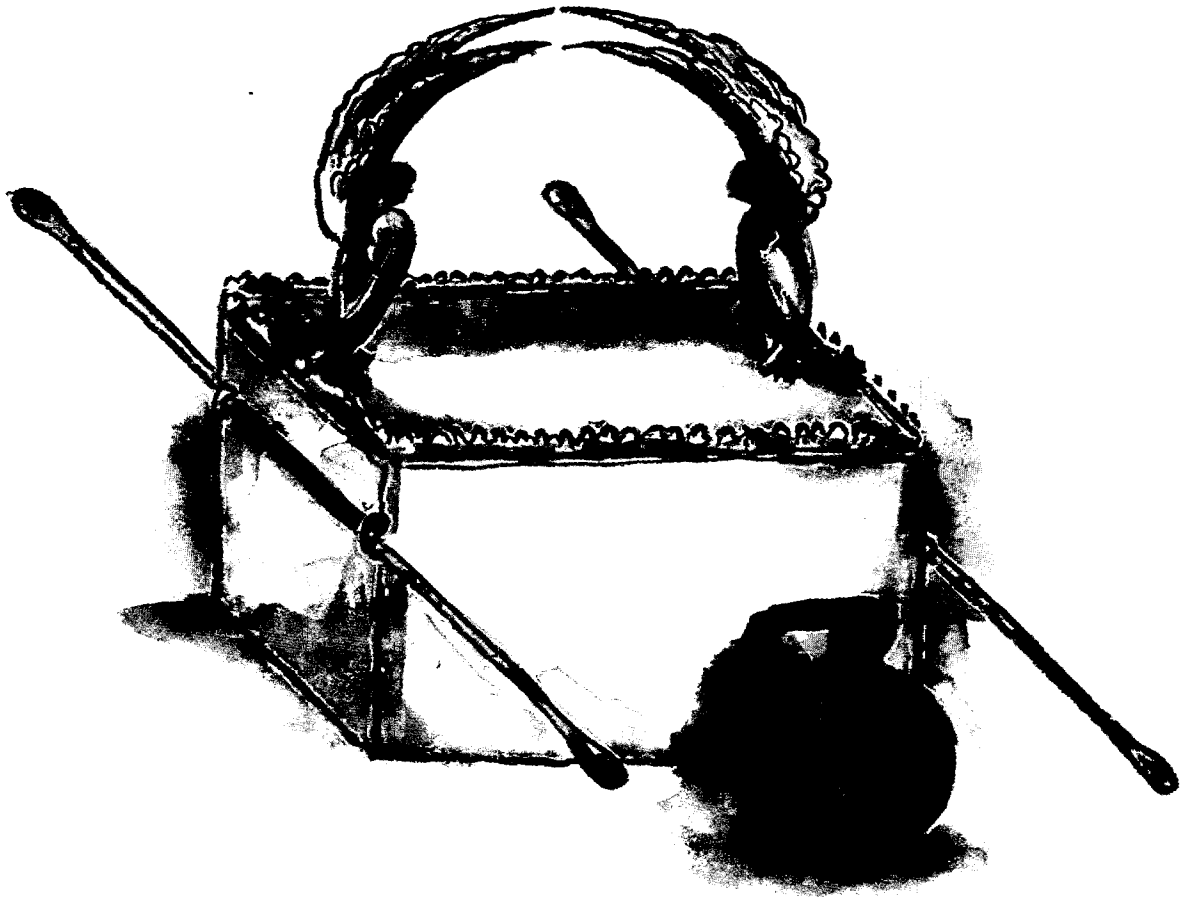
זֶה הַדְּבָר, אֲשֶׁר צִוְהָ יְהוָה,
מִלֹּא הָעֹמֶר מִמֶּנּוּ,
לְמִשְׁמֶרֶת לְדוֹתֵיכֶם,
לְמַעַן יִרְאוּ אֶת־הַלֶּחֶם,
אֲשֶׁר הֵאֲכַלְתִּי אֶתְכֶם בַּמִּדְבָּר,
בְּהוֹצִיאִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם.
לג. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן:
"קַח צִנְצָנֶת אַחַת
וּתֵן־שָׁמָּה מִלֹּא הָעֹמֶר מֶן,
וְהִנֵּחַ אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה,
לְמִשְׁמֶרֶת לְדוֹתֵיכֶם.
לד. כַּאֲשֶׁר צִוְהָ יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה

וַיַּנִּיחוּ אַהֲרֹן לִפְנֵי הָעֵדוּת
לְמִשְׁמֶרֶת.
לה. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָכְלוּ אֶת־הַמֶּן
אַרְבָּעִים שָׁנָה.
עַד־בָּאָם אֶל אֶרֶץ נוֹשָׁבַת,
אֶת־הַמֶּן אָכְלוּ,
עַד־בָּאָם אֶל־קְצֵה אֶרֶץ כְּנָעַן.

מילון

לֶחֶם יוֹמִים: אָכַל לֶשְׁנֵי
יָמִים.

א-ז: מִסָּה וּמְרִיבָה

הָעַם צָמָא בַּמִּדְבָּר, בְּרַפִּידִים, כִּי לֹא הָיוּ מַיִם, וּמִתְלוֹנֵן.
הָעַם רַב עִם מֹשֶׁה וְדוֹרֵשׁ מַיִם.
ה' אָמַר לְמֹשֶׁה, שְׁיַכַּח בַּמַּטָּה עַל סַלְעַ. מֹשֶׁה הִכָּה בַסַּלְעַ וְהָעַם שָׁתָה מַיִם.
לְמָקוֹם קָרְאוּ "מִסָּה וּמְרִיבָה".

א. וַיִּסְעוּ כָּל עַדְת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
מִמִּדְבַר־סִין
לְמִסְעֵיהֶם,
עַל־פִּי יְהוָה.
וַיַּחֲנוּ בְרַפִּידִים,
וְאִין מַיִם לְשִׁתּוֹת הָעַם.
ב. וַיִּרְבַּ הָעַם עִם־מֹשֶׁה,
וַיֹּאמְרוּ:
"תִּנּוּ לָנוּ מַיִם וְנִשְׁתֶּה!"
וַיֹּאמֶר לָהֶם מֹשֶׁה:
"מָה תִּרְיִבוּן עִמָּדִי?
מָה תִּנְסוּן אֶת־יְהוָה?"
ג. וַיִּצְמָא שָׁם הָעַם לַמַּיִם
וַיִּלֶן הָעַם עַל־מֹשֶׁה,
וַיֹּאמְרוּ:
"לָמָּה זֶה הַעֲלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם,
לְהָמִית אוֹתֵנוּ וְאֶת־בְּנֵי
וְאֶת־מִקְנֵי
בְּצָמָא?"
ד. וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה
לֵאמֹר:
"מָה אַעֲשֶׂה לָּעַם הַזֶּה?
עוֹד מַעֲט וְסִקְלֵנִי."
ה. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה:
"עֲבֹר לִפְנֵי הָעַם,
וְקַח אֶתְּךָ מִזְקָנֵי יִשְׂרָאֵל;
וּמִטָּף אֲשֶׁר הִכִּיתָ בוֹ אֶת־הַיָּאֵר
קַח בְּיָדְךָ וְהִלַּכְתָּ.
ו. הִנְנִי עֹמֵד לִפְנֶיךָ
שָׁם עַל־הַצּוּר, בְּחָרֵב.

א. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נָסְעוּ כָּלָם
מִמִּדְבַר־סִין,
וַיִּצְאוּ לְמִסְעֵי שְׁלָחָם
כְּמוֹ שֶׁאָמַר לָהֶם ה'.
הֵם חָנוּ בְרַפִּידִים.
וְלֹא הָיוּ מַיִם לָעַם לְשִׁתּוֹת.
ב. הָעַם רַב עִם מֹשֶׁה,
וַאֲמָרוּ:
"תִּנּוּ לָנוּ מַיִם כְּדִי שְׁנִשְׁתֶּה."
מֹשֶׁה אָמַר לָהֶם:
"לָמָּה אַתֶּם רְיִבִים אִתִּי?
לָמָּה אַתֶּם מְנַסִּים אֶת־ה'?"
ג. הָעַם הָיָה שָׁם צָמָא לַמַּיִם
וְהָעַם הִתְלוֹנֵן לִפְנֵי מֹשֶׁה,
וַאֲמָרוּ:
"לָמָּה הַעֲלִיתָ אוֹתָנוּ מִמִּצְרַיִם,
לְהָמִית אוֹתָנוּ וְאֶת־הַבָּנִים שְׁלָנוּ
וְאֶת־הַצֹּאן וְהַבְּקָר שְׁלָנוּ,
לָמָּה לְהָמִית אֶת כָּלָנוּ בְּצָמָא?
ד. מֹשֶׁה צָעַק אֶל ה'
וַאֲמָרוּ:
"מָה אַעֲשֶׂה לָּעַם הַזֶּה?
עוֹד מַעֲט יַהְרֹגוּ אוֹתִי בְּאֲבָנִים."
ה. ה' אָמַר לְמֹשֶׁה:
"לֶךְ לִפְנֵי הָעַם
וְקַח אֶתְּךָ מִזְקָנֵי יִשְׂרָאֵל, מִנְּהִיגֵי הָעַם,
אֶת־הַמַּטָּה שְׁלָךְ שֶׁהִכִּיתָ בוֹ אֶת־הַיָּאֵר
קַח בְּיָדְךָ וְתִלַּךְ.
ו. אֲנִי אֶעֱמֵד לִפְנֶיךָ שָׁם,
עַל־הַסַּלְעַ, בְּחָרֵב,

עדת בני ישראל: עם בני ישראל.

על פי ה': לפי מצוות ה'.

ואין מים לששת העם: אין מים לעם בשביל לשותות.

ויגלו העם: העם התלונן.

מקני: הצאן והבקר שלי.

וסקלני: יחרגו אותי באבנים.
עבר לפני העם: יד לפני העם.

צור: סלע.

פסוקי התורה	פרק יז
<p>וְהִפִּיתָ בְּצוּר, וַיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם, וַשְׁתֵּה הָעַם." וַיַּעַשׂ כֵּן מֹשֶׁה לְעֵינֵי זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל. ז. וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם "מִסָּה וּמְרִיבָה", עַל־דֵּיב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְעַל נִסְתָּם אֶת־יְהוָה, לְאִמֹר: "הִישׁ יְהוָה בְּקִרְבָּנוּ אִם אֵין".</p>	<p>אֶתְהָ תִּכְהַ בְּסַלְעַ, וַיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם, וְהָעַם יִשְׁתֶּה". מֹשֶׁה עָשָׂה מַה שֶּׁאָמַר לוֹ ה' לְעֵינֵי זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל הַמְּכַבְּדִים. ז. לְמָקוֹם הַהוּא נָתַנו שֵׁם: "מִסָּה וּמְרִיבָה". בְּגִלְל הָרִיב שָׁרְבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל, וּמִפְּנֵי שִׁנְסוּ אֶת ה', וְאָמְרוּ: "נִרְאָה, אִם יֵשׁ ה' בְּתוֹכֵנוּ אִם אֵין".</p>

ח-טז: מְלַחֶמֶת עִמְלֶק

עִמְלֶק נִלְחַם נֶגַד יִשְׂרָאֵל בְּרַפִּידִים. וּמֹשֶׁה אָמַר לַיהוָשֻׁעַ לְהִלָּחֵם בְּעִמְלֶק.
מֹשֶׁה עָמַד עַל רֹאשׁ הַגְּבֻעָה, הַמְטָה בְּיָדוֹ וְעוֹדַד אֶת הָעַם.
כְּשֶׁהָרִים מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ, נִצַּח יִשְׂרָאֵל, וּכְשֶׁהוֹרִיד מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ, נִצַּח עִמְלֶק.
יָדֵי מֹשֶׁה הָיוּ מוֹרְמוֹת עַד הָעֶרֶב, וַיְהוָשֻׁעַ נִצַּח אֶת עִמְלֶק.

<p>ח. וַיִּבֹּא עִמְלֶק, וַיִּלָּחֶם עִם־יִשְׂרָאֵל בְּרַפִּידִים. ט. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָשֻׁעַ: "בַּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים וְצֵא לְהִלָּחֵם בְּעִמְלֶק. מָחָר אֲנֹכִי נֹצֵב עַל־רֹאשׁ הַגְּבֻעָה וּמִטָּה הָאֱלֹהִים בְּיָדִי". י. וַיַּעַשׂ יְהוָשֻׁעַ כַּאֲשֶׁר אָמַר לוֹ מֹשֶׁה, לְהִלָּחֵם בְּעִמְלֶק. וּמֹשֶׁה, אֶהְרֵן וְחוּר עָלוּ עַל רֹאשׁ הַגְּבֻעָה. יא. וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ, וְנִצַּח יִשְׂרָאֵל; וּכַאֲשֶׁר יִנִּיחַ יָדוֹ, וְנִצַּח עִמְלֶק.</p>	<p>ח. עִמְלֶק בָּא וְנִלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בְּרַפִּידִים. ט. מֹשֶׁה אָמַר אֶל יְהוָשֻׁעַ: בַּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים וְצֵא לְהִלָּחֵם בְּעִמְלֶק. מָחָר, אָעֲמַד עַל רֹאשׁ הַגְּבֻעָה וְאֶחְזִיק בְּיָדִי אֶת מִטָּה הָאֱ-לֹהִים". י. יְהוָשֻׁעַ עָשָׂה מַה שֶּׁאָמַר לוֹ מֹשֶׁה: לְהִלָּחֵם בְּעִמְלֶק. וּמֹשֶׁה, אֶהְרֵן וְחוּר עָלוּ עַל רֹאשׁ הַגְּבֻעָה. יא. וְכֵן הָיָה: כַּאֲשֶׁר הָרִים מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ נִצַּח יִשְׂרָאֵל, וּכְשֶׁמֹּשֶׁה הוֹרִיד אֶת יָדוֹ נִצַּח עִמְלֶק.</p>
--	--

אגדות חכמים	מילון
<p style="text-align: center;">"האם ה' אתנו?" שאלו בני ישראל ז. "היש ה' בקרבנו, אם אין?"</p> <p>בני ישראל שאלו שאלה זו, אחרי כל הנסים, שעשה להם הקב"ה במדבר. חכמים הסבירו זאת במשל: בן היה רוכב על כתפי אביו. היה רואה צעצוע, ואומר: "אבא קנה לי אותו". היה רואה מיני מתיקה, ומבקש מהאב, ואביו קנה לו. כל אשר בקש, נתן לו אביו. עבר על ידם חבר של אבא. שאל אותו הבן: "ראית את אבא שלי?" כעס עליו אביו, ואמר: "טפש. הלא על כתפי אתה יושב, ואני הוא הדואג לכל צרכיך." על כן הורידו מעל כתפיו. בא כלב ונשך את הבן. מיד חזר הבן אל אביו, ובקש שיעזר לו. כך בני ישראל: ממצרים הוציאם, מן נתן להם, שלו נתן להם, מים הוציא להם מן הסלע, ואחרי כל אלה אמרו: "היש ה' בקרבנו?" בגלל כל זה, הביא ה' עליהם את עמלק.</p> <p>(שמ"ר)</p>	<p>מסה: נסיון.</p> <p>בקרבנו: בתוכנו.</p> <p>אנשים: אנשי מלחמה.</p> <p>נצב: עומד.</p>

פסוקי התורה	פרק יז
<p>יב. וידי משה כבדים. ויקחו אבן וישימו תחתיו, וישב עליה. ואהרן וחור תמכו בידי, מזה אחד ומזה אחד. ויהי ידיו אמונה, עד־בא השמש. יג. ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי־חרב. יד. ויאמר יהוה אל־משה: כתב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע, כי־מחה אמחה את־זכר עמלק מתחת השמים". טו. ויבן־משה מזבח ויקרא שמו: "יהוה נסי". טז. ויאמר: "כי־יד על־כס יהוה. מלחמה ליהוה בעמלק מדד דר".</p>	<p>יב. ידי משה התעייפו. לכן לקחו אבן, הושיבו עליה את משה והוא ישב עליה, ואהרן וחור החזיקו בידי משה, אהרן בצד אחד וחור בצד האחר. וידי משה היו מורמות למעלה כל היום, עד ששקעה השמש. יג. יהושע הכה בחרב ונצח את עמלק ואת עמו. יד. ה' אמר אל משה: "כתב זאת בספר לזכרון וגם תגיד ליהושע, שאמחה את זכר עמלק מתחת השמים". טו. משה בנה מזבח ונתן לו שם: "ה' נסי". טז. ומשה אמר: "ה' נשבע בכסא מלכותו. ה' ילחם בעמלק תמיד, בכל דור ודור".</p>

אגדות חכמים	מילון
<p style="text-align: center;">יִשְׂרָאֵל גִּבֹר בַּמִּלְחָמָה כַּאֲשֶׁר הָרִים אֶת יָדָיו</p> <p>יא. "וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדָו, וְגִבֹר יִשְׂרָאֵל"</p> <p style="text-align: right;">שָׂאֵלוּ חֲכָמֵינוּ: "זְכִי יָדָיו שֶׁל מֹשֶׁה עוֹשׂוֹת מִלְחָמָה?" הֵן קוֹבְעוֹת, אִם יִשְׂרָאֵל יִנְצַח בַּמִּלְחָמָה? וְעַנּוּ חֲכָמֵינוּ: "כִּשְׁהָיָה מֹשֶׁה מְרִים אֶת יָדָיו, הָיוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מְסִתְּכָלִים לְמַעַלָּה, אֶל יָדָיו; וּכְשֶׁהָיוּ מְסִתְּכָלִים לְשָׁמַיִם, זָכְרוּ אֶת אֲבִינּוּ שֶׁבְּשָׁמַיִם, וְהִתְפַּלְּלוּ שִׁיעֵזֹר לָהֶם. ה' שָׁמַע אֶת תְּפִלָּתָם, וְהֵם נִצְחוּ בַּמִּלְחָמָה." (ב"ר כט)</p>	<p>וְיָדֵי מֹשֶׁה כְּבֹדִים: יָדֵי מֹשֶׁה הָיוּ כְּבֹדוֹת מְעִיפּוֹת אוֹ מְזַקְנָה.</p> <p>תָּמְכוּ בְּיָדָיו: הִחֲזִיקוּ בְּיָדָיו.</p> <p>וְיָהִי יָדָיו אֲמוֹנָה: יָדָיו לֹא נִפְלוּ וְלֹא יָרְדוּ.</p> <p>עַד בָּא הַשָּׁמַשׁ: עַד שֶׁשָּׁקְעָה הַשָּׁמֶשׁ.</p> <p>וַיַּחֲלֵשׁ יְהוֹשֻׁעַ: יְהוֹשֻׁעַ הַכְּנִיעַ, הַשְׁמִיד, נִצַּח.</p> <p>זָכְרוֹן בַּסֵּפֶר: כְּתוּב בַּסֵּפֶר לְזָכְרוֹן.</p> <p>וְשִׁים בְּאֲזָנֵי יְהוֹשֻׁעַ: תָּן לוֹ הוֹרָאָה בְּפִיךָ.</p> <p>אֲמַחָה: אֲמַחֵק.</p> <p>ה' נָסִי: ה' הִדְגֵּל שְׁלִי, הוֹלֵךְ לִפְנֵי וּמַעוֹדֵד אוֹתִי.</p>
<p style="text-align: center;">מֹשֶׁה סוֹבֵל כְּמוֹ עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל</p> <p>יב. "וְיָדֵי מֹשֶׁה כְּבֹדִים, וַיִּקְחוּ אֶבֶן, וַיִּשְׂימוּ תַּחְתָּיו, וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ"</p> <p style="text-align: right;">שָׂאֵלוּ חֲכָמֵים: וְכִי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָתֵת לוֹ כָּר אוֹ כֶּסֶת, לְשִׁבַת עָלֶיהָ? מִדּוּעַ שָׂמוּ אֶבֶן קִשָּׁה, לְתַמְדָּ בְּיָדָיו? וּתְשׁוּבַת חֲכָמֵים: אָמַר מֹשֶׁה: "עַם יִשְׂרָאֵל נִלְחַם וְסוֹבֵל. גַּם אֲנִי רוֹצֵה לְסַבֵּל אִתָּם." (תענית יא)</p>	<p>כִּי יָד עַל פֶּס יָה: ה' נִשְׁבַּע בְּכֶסֶף מַלְכוּתוֹ.</p>

פרשת יתרו פרק יט

פסוקי התורה

א-ח: יִשְׂרָאֵל נִבְחַר לְעַם סִגְלָה.

יִשְׂרָאֵל בָּאוּ (בְּסִינּוֹן) אֶל מִדְבַר סִינַי, וְחָנוּ מוֹל הַר סִינַי.
ה' הִבְטִיחַ לְמֹשֶׁה, שְׂאֵם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ בְּקוֹלוֹ וַיִּשְׁמְרוּ אֶת בְּרִיתוֹ,
יִהְיוּ הֵם "עַם סִגְלָה" - הָעַם הַקְּדוֹשׁ וְהַנִּבְחָר מִכָּל הָעַמִּים.
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִסְכִּימוּ וְאָמְרוּ:
"כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה."

א. בְּרֵאשׁ חֲדָשׁ סִינּוֹן, הַחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי
מֵאֲזֵ שֶׁיֵּצְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם,
בַּיּוֹם הַהוּא,
בָּאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִדְבַר סִינַי.
ב. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נָסְעוּ מִרְפִּידִים
וּבָאוּ אֶל מִדְבַר סִינַי.
הֵם חָנוּ בְּמִדְבַר.
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חָנוּ מוֹל הַהָר.
ג. וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים.
ה' קָרָא אֵלָיו מִן הַהָר
וְאָמַר:
"כִּן תֹּאמַר לְבֵית יַעֲקֹב
וְתִגִּיד לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
ד. אַתֶּם רְאִיתֶם
מֵה שְׁעִשִׁיתִי לְמִצְרַיִם
הַצַּלְתִּי אֶתְכֶם וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם
כְּמוֹ נֶשֶׁר שְׁלוֹקַח אֶת הַגּוֹזְלִים שְׁלוֹ,
וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֵלַי.
ה. וְעַכְשָׁיו,
אִם תִּשְׁמְעוּ בְּקוֹלִי
וְתִשְׁמְרוּ אֶת הַבְּרִית שְׁלִי,
תִּהְיוּ לִי סִגְלָה, עַם יָקָר וְנִבְחָר מִכָּל הָעַמִּים.
כִּי כָּל הָעוֹלָם שְׁלִי.
ו. וְאַתֶּם תִּהְיוּ מְכַבְּדִים בֵּין הָעַמִּים,
כְּמוֹ הַכֹּהֲנִים בְּעַם יִשְׂרָאֵל,
תִּהְיוּ עִם קְדוֹשׁ.
אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
תִּגִּיד לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל."

א. בַּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי
לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם,
בַּיּוֹם הַזֶּה
בָּאוּ מִדְבַר סִינַי.
ב. וַיִּסְעוּ מִרְפִּידִים
וַיָּבֹאוּ מִדְבַר סִינַי
וַיִּחָנוּ בְּמִדְבַר.
וַיַּחַן שָׂם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הַהָר.
ג. וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים.
וַיִּקְרָא אֵלָיו יְהוָה מִן הַהָר
לֵאמֹר:
"כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב
וְתִגִּיד לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
ד. אַתֶּם רְאִיתֶם,
אֲשֶׁר עֲשִׂיתִי לְמִצְרַיִם.
וְאֲשָׂא אֶתְכֶם
עַל כַּנְפֵי נְשָׂרִים
וְאָבֵא אֶתְכֶם אֵלַי.
ה. וְעַתָּה,
אִם שְׁמוּעַ תִּשְׁמְעוּ בְּקוֹלִי
וּשְׁמַרְתֶּם אֶת בְּרִיתִי
וְהִייתֶם לִי סִגְלָה מִכָּל הָעַמִּים.
כִּי לִי כָּל הָאָרֶץ.
ו. וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי
מִמְלַכְת פְּהֻנִים
וְגוֹי קְדוֹשׁ.
אֵלֶּה הַדְּבָרִים
אֲשֶׁר תִּדְבֹר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל."

מילון

**בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי: בְּרֵאשׁ
חֹדֶשׁ סִינַן.**

**וַיַּחַן: בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חָנוּ.
נֶגֶד הַהָר: מוֹל הַר סִינַי.**

**וְאִשָּׁא אֶתְכֶם עַל בְּנֵי
נְשָׁרִים: הִצַּלְתִּי אֶתְכֶם
וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם, כְּמוֹ נֶשֶׁר
שֶׁמְצִיל אֶת הַגּוֹזְלִים שְׁלוֹ.**

**סִגְלָה: עִם יָקָר, עִם נִבְחָר
מִכָּל הָעַמִּים.
לִי כָּל-הָאָרֶץ: כָּל הָעוֹלָם
כָּלוֹ שִׁיָּד לִי.
מִמְלַכַת פְּהַנִּים וְגוֹי קְדוֹשׁ:
כְּמוֹ הַכְּהַנִּים בְּעַם יִשְׂרָאֵל
תִּהְיוּ עִם קְדוֹשׁ.**

פסוקי התורה	פרק יט
<p>ז. וַיבֹּא מֹשֶׁה, וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי הָעָם, וַיִּשֶׁם לִפְנֵיהֶם אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, אֲשֶׁר צִוְּהוּ יְהוָה. ח. וַיַּעֲנוּ כָּל־הָעָם יַחְדָּו, וַיֹּאמְרוּ: "כָּל אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׂה". וַיֹּשֶׁב מֹשֶׁה אֶת־דְּבָרֵי הָעָם אֶל־יְהוָה.</p>	<p>ז. מֹשֶׁה בָּא, וַקְרָא לְזִקְנֵי הָעָם, וְאָמַר לָהֶם אֶת כָּל הַדְּבָרִים שֶׁצִּוְּהָ ה'. ח. כָּל הָעָם עָנוּ יַחַד וְאָמְרוּ: "כָּל מַה שֶׁה' דִּבֶּר וְאָמַר לָנוּ נַעֲשֶׂה". וּמֹשֶׁה הֵבִיא אֶת הַדְּבָרִים, שֶׁאָמַר הָעָם, לַה'.</p>

ט-טו: יִשְׂרָאֵל מִתְכַּוְּנִים לְמַעֲמֹד נֹזֵר סִינַי

ה' אָמַר לְמֹשֶׁה, שֶׁהָעָם צָרִיךְ לְהִתְכַּוֵּן לַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי.
מֹשֶׁה יַעֲזֹר לָעָם לְהִיּוֹת קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים בְּמִשְׁךָ יוֹמִים וּלְכַבֵּס אֶת הַבְּגָדִים.
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי ה' יֵרֵד עַל הַר סִינַי,
מִסְבִּיב לָהָר יְהִי גְבוּל, וַיְהִי אֶסּוּר לְכָל־אֶדָם, וּלְבַהֲמָה,
לְעַבֵּר אֶת הַגְּבוּל. כָּל מִי שִׁיַּנֵּע בָּהָר יָמוּת.
וְכַךְ עָשׂוּ.

<p>ט. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה: הִנֵּה אֲנֹכִי בָא אֵלֶיךָ בְּעַב הָעָנָן, בְּעַבּוֹר יִשְׁמַע הָעָם בְּדַבְרֵי עַמֶּךָ, וְגַם בָּךְ יֵאֱמִינוּ לְעוֹלָם". וַיַּגֵּד מֹשֶׁה אֶת־דְּבָרֵי הָעָם אֶל־יְהוָה. י. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה: "לֵךְ אֶל־הָעָם וְקִדְשְׁתֶּם הַיּוֹם וּמָחָר, וְכַבְּסוּ שְׂמַלְתֶּם, וְהָיוּ מוֹכְנִים לַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי י. כִּי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יֵרֵד יְהוָה לְעִינֵי כָּל־הָעָם. עַל־הַר סִינַי. יב. וְהִגַּבְלַתְּ אֶת־הָעָם סְבִיב, לְאֹמֵר: הִשְׁמְרוּ לָכֶם</p>	<p>ט. ה' אָמַר לְמֹשֶׁה: "אֲנִי אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ מִתּוֹךְ עָנָן כְּבָד, כְּדִי שֶׁהָעָם יוֹכֵל לִשְׁמַע כְּשֶׁאֲדַבֵּר אִתְּךָ, וְגַם בָּךְ יֵאֱמִינוּ לְעוֹלָם". מֹשֶׁה אָמַר לַה' אֶת דְּבָרֵי הָעָם. י. ה' אָמַר לְמֹשֶׁה: "לֵךְ אֶל הָעָם. תְּכַיֵּן אוֹתָם שִׂיְהִיו קְדוֹשִׁים הַיּוֹם וּמָחָר. הֵם יְכַבְּסוּ אֶת הַבְּגָדִים שֶׁלָּהֶם וְהָיוּ מוֹכְנִים לַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. יא. כִּי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יֵרֵד ה' לְעִינֵי כָּל הָעָם, עַל הַר סִינַי. יב. תַּעֲשֶׂה גְדֵר מִסְבִּיב לָהָר, שֶׁהָעָם לֹא יַעֲבֹר אוֹתוֹ. וְתִגִּיד לָהֶם: הִזְהָרוּ לָכֶם,</p>
---	--

אגדות חכמים	מילון
<p style="text-align: center;">מדוע נתנה התורה לישראל דוקא?</p> <p style="text-align: center;">ח. "כל אשר דבר ה', נעשה"</p> <p>חכמינו מספרים: לפני שנתן הקב"ה את התורה לישראל, פנה אל כל אמות העולם, ושאל אותם: "אתם רוצים לקבל את התורה?" וְכֹל עִם מָצָא לוֹ תִירוֹץ, וְאָמַר: "איני יכול לקבל את התורה." ולמה? בני עשו אמרו: "כי כתוב בתורה 'לא תרצח', זה לא בשבילנו." בני ישמעאל אמרו כי כתוב שם 'לא תגנב', זה לא בשבילנו." לא היה אף עם אחד, שרצה לקבל את התורה. בא הקב"ה לבני ישראל, ומיד אמרו: "נעשה ונשמע מה שכתוב בתורה!" (ספרי ברכה).</p>	<p>בעב הענו: בתוך ענו כבד (עבה). בעבור: כדי ש...</p> <p>וקדשתם: תעזר להם להיות קדושים וטהורים בהתנהגות שלהם. שמלותם: בגדיהם. לעיני כל העם: כל העם יראו. והגבלת את העם סביב: תעשה גבול מסביב להר, שהעם לא יעבר אותו. השמרו לכם: הזהרו.</p>

פסוקי התורה	פרק יט
<p>עלות בָּהָר וּנְגַע בְּקִצְהוּ. כָּל־הַנֹּגַע בְּהָר מוֹת יוֹמָת. יג. לֹא תִגַּע בּוֹ יָד, כִּי־סָקוֹל יִסְקֶל, אוֹ־יָרֵה יִיָּרֶה אִם־בְּהִמָּה, אִם־אִישׁ לֹא יִחִיָּה. בַּמִּשְׁךְ הִיבֵל, הִמָּה יַעֲלוּ בְּהָר. יד. וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן־הָהָר אֶל־הָעָם. וַיְקַדֵּשׁ אֶת־הָעָם. וַיַּכְבְּסוּ שְׂמֹלֹתָם. טו. וַיֹּאמֶר אֶל־הָעָם: ”הֵיוּ נִכְנִיִּים לְשִׁלְשֵׁת יָמִים, אֶל־תִּגְשׁוּ אֶל־אִשָּׁה.”</p>	<p>וְאֵל תַּעֲלוּ בְּהָר, וְאֵל תִּגְעוּ אֶפְלוֹ בְּקִצְהָ שְׁלוֹ, כָּל מִי שְׂיִגַּע בְּהָר מוֹת יוֹמָת. יד. מֹשֶׁה יָרַד מִן הַהָר אֶל הָעָם. הוּא הִדְרִיךְ אֶת הָעָם לִהְיוֹת קְדוֹשׁ, וְהָעָם כָּבַס אֶת הַבְּגָדִים שְׁלוֹ. טו. מֹשֶׁה אָמַר לָעָם: ”תִּהְיוּ מוֹכְנִיִּים בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, וְאִישׁ וְאִשָּׁה לֹא יִתְקַרְבוּ זֶה אֶל זֶה.”</p>

טז-כח: לְקִרְאֵת מַעֲמַד הַר סִינַי.

בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּבְקָר הָיוּ: קוֹלוֹת וּבְרָקִים וְעָנָן כְּבֹד עַל הָהָר, קוֹל שׁוֹפָר חֲזָק מְאֹד וְהָר סִינַי עֲשָׂן כָּלוֹ. וְה' יָרַד עִלָּיו בְּתוֹךְ אֵשׁ.
ה' צִוָּה, שֶׁלֹּא יִתְקַרְבוּ אֶל הָהָר מֵעַבְרָ לְקוֹ הַגְּבוּל,
וְעַל הַכְּהֹנִים לִהְיוֹת קְדוֹשִׁים.

<p>טז. וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, בְּהִיַת הַבְּקָר, וַיְהִי קִלְוֹת וּבְרָקִים וְעָנָן כְּבֹד עַל־הָהָר, וְקוֹל שׁוֹפָר חֲזָק מְאֹד. וַיִּיחָרֵד כָּל־הָעָם אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה. יז. וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה אֶת־הָעָם, לְקִרְאֵת הָאֱלֹהִים, מִן־הַמַּחֲנֶה. וַיִּתְיַצְבוּ בְּתַחֲתֵית הָהָר. יח. וְהָר סִינַי עֲשָׂן כָּלוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר</p>	<p>טז. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּבְקָר, הָיוּ קוֹלוֹת, רְעָמִים וּבְרָקִים וְעָנָן כְּבֹד עַל הָהָר, וְקוֹל שׁוֹפָר חֲזָק מְאֹד. כָּל הָעָם שִׁהָיָה בַּמַּחֲנֶה, נִבְהַל וּפְחָד. יז. מֹשֶׁה הוֹצִיא אֶת הָעָם, אֶל מוֹל הָאֱלֹהִים־לָהֶם, מִן הַמַּחֲנֶה. כָּל הָעָם נִעְמַד בְּתַחֲתֵית הָהָר. יח. וְהָר סִינַי עֲשָׂן כָּלוֹ, מִפְּנֵי שֶׁה' יָרַד עִלָּיו</p>
--	--

אגדות חכמים	מילון
<p style="text-align: center;">בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִבְּלוּ תוֹרָה וּשְׁנֵי כְּתָרִים טז. "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי" כְּשֶׁקִּבְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, הִלְבִּישׁוּ הַמַּלְאָכִים שְׁנֵי כְּתָרִים לְכָל אֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אֶחָד, מִפְּנֵי שְׁאָמְרוּ "נַעֲשֵׂה", וְאֶחָד, מִפְּנֵי שְׁאָמְרוּ "נִשְׁמַע". (שבת ח')</p>	<p>עלות בקר: תזקרו, ואל תעלו בקר. ונגע בקצהו: ואל תגעו אפלו בקצה שלו. מות יומת: ומיתנו אותו.</p> <p>היו נכונים: תהיו מוכנים. אל תגשו אל אשה: איש לאשה לא יתקרבו זה אל זה.</p> <p>קלת: רעמים. ויחרד: נבהל, פחד. לקראת הא-להים: אל מול הר הא-להים. ויתעבבו: נעמדו.</p>

פסוקי התורה	פרק יט
<p>יִרְדַּעְלֵינוּ יְהוָה בְּאֵשׁ. וַיַּעַל עֵשָׂנוּ כְּעֵשֶׂן הַכְּבֹשֶׁן. וַיִּחַרְדּוּ כָּל־הָהָר מְאֹד. יט. וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחֹזֵק מְאֹד. מֹשֶׁה יִדְבֹר, וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל. כ. וַיִּרְדַּע יְהוָה עַל־הַר סִינַי אֶל־רֹאשׁ הָהָר, וַיִּקְרָא יְהוָה לְמֹשֶׁה אֶל־רֹאשׁ הָהָר, וַיַּעַל מֹשֶׁה. כא. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה: "רִד הָעֵד בְּעַם, פֶּן־יִהְרָסוּ אֶל־יְהוָה לְרֹאוֹת, וְנָפַל מִמֶּנּוּ רֹב. כב. וְגַם הַכֹּהֲנִים, הַנֹּגְשִׁים אֶל־יְהוָה יִתְקַדְּשׁוּ, פֶּן־יִפְרֹץ בָּהֶם יְהוָה. כג. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה: "לֹא־יוּכַל הָעָם לַעֲלֹת אֶל־הַר סִינַי, כִּי־אַתָּה הִעֲדָתָה בְּנֹו, לֵאמֹר, "הַגְּבִיל אֶת־הָהָר וְקַדְּשֵׁתּוּ." כד. וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵינוּ יְהוָה: "לֵךְ־רִד וְעֲלִית אֶתָּה וְאַהֲרֹן עִמָּךְ. כד. וְהַכֹּהֲנִים וְהָעָם אֶל־יִהְרָסוּ לַעֲלֹת אֶל־יְהוָה, פֶּן־יִפְרֹץ־בָּם." כה. וַיִּרְדַּע מֹשֶׁה אֶל־הָעָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם:</p>	<p>בְּתוֹךְ אֵשׁ. וְהָעֵשָׂן עָלָה מִן הָאֵשׁ. כְּמוֹ עֵשָׂן שְׁעוֹלָה מִתּוֹךְ תַּנּוּר. וְכָל הָהָר רָעַד מְאֹד. יט. קוֹל הַשּׁוֹפָר הִלֵּךְ וְהִיָּה חֹזֵק מְאֹד. מֹשֶׁה דִּבֶּר, וְהָאֱלֹהִים עָנָה לוֹ בְּקוֹל. כ. ה' יִרְדַּע עַל הַר סִינַי אֶל רֹאשׁ הָהָר. וְה' קָרָא לְמֹשֶׁה אֶל רֹאשׁ הָהָר. מֹשֶׁה עָלָה לְהָר. כא. ה' אָמַר אֶל מֹשֶׁה: "רִד תִּזְהִיר אֶת הָעָם, שֶׁלֹּא יִתְקַרְבוּ לְרֹאוֹת אֶת ה', כִּי אִזּוֹ יָמוּתוּ מֵהֶם רַבִּים. כב. וְגַם הַכֹּהֲנִים שְׂיִגְשׁוּ אֶל ה', יִתְנַהֲגוּ בְּקִדְשָׁה, כְּדִי שֶׁה' לֹא יִהְרַג אוֹתָם". כג. מֹשֶׁה אָמַר לֵה': לֹא יוּכַל הָעָם לַעֲלֹת אֶל הַר סִינַי, כִּי אַתָּה הִזְהַרְתָּ אוֹתָנוּ וְאָמַרְתָּ: "אֵל תִּתְקַרְבוּ לָהָר, הָהָר קָדוֹשׁ". כד. ה' אָמַר לְמֹשֶׁה: "לֵךְ רִד, וְתַעֲלֶה אֶתָּה וְאַהֲרֹן אִתְּךָ. כד. וְהַכֹּהֲנִים וְהָעָם לֹא יַעֲזִיבוּ לַעֲלוֹת אֶל ה', כְּדִי שֶׁלֹּא יִהְרַג מֵהֶם". כה. מֹשֶׁה יִרְדַּע לָעָם, וְאָמַר לָהֶם, אֶת מַה שֶּׁאָמַר לוֹ ה'.</p>

מילון

הַכְּבֹּשׁוֹן: התנור.
וַיַּחְרֵד: רָעַד.

הָעֵד בְּעַם: תִּזְהֵיר אֶת הָעַם.
יַהֲרִסוּ אֶל ה': יַעֲבְרוּ אֶת קוֹ
הַגְּבוּל, לִרְאוֹת אֶת ה'.
וַיַּפֵּל מִמֶּנּוּ רַב: יָמוּתוּ מֵהֶם
רַבִּים.

יִפְרֹץ בָּהֶם: יַהֲרֹג מֵהֶם.

הָעֵדִיתָהּ בְּנוֹ: הִזְהַרְתָּ אוֹתָנִי.

הַגְּבֹל אֶת הָהָר: עֲשֵׂה גְבוּל
מִסְבִּיב לָהָר.

וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם: אָמַר לָהֶם,
מֵה שֶׁאָמַר לוֹ ה'.

א-כב: עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת

ה' אָמַר בְּמַעֲמַד הַר סִינַי אֶת עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת:

(א) אֲנֹכִי ה' אֱ-לֹהֶיךָ

(ב) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי

(ג) לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱ-לֹהֶיךָ לְשׁוֹא

(ד) זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ

(ה) כִּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ

(ו) לֹא תִרְצַח

(ז) לֹא תִנְאָף

(ח) לֹא תִגְנֹב

(ט) לֹא תַעֲיִד עֵדוֹת שָׁקֵר

(י) לֹא תִרְצֶה לְהַשִּׁיג אֶת בֵּית חֵבְרֹן, אֶת אֲשֶׁתוֹ וְאֶת רְכוּשׁוֹ.

*****

הַעַם פָּחַד מִקּוֹלוֹת ה' וְהִתְרַחַק מִן הָהָר. וְה' צָוָה עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ מִזְבֵּחַ מִמִּתְכֶּת, אֲלֵא רַק מֵאֲדָמָה אוֹ מֵאֶבֶן.

א. ה' דָּבַר,

וְאָמַר אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה:

ב. "אֲנֹכִי, אֲנִי ה' אֱ-לֹהֶיךָ,

שֶׁהוֹצֵאתִי אוֹתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם,

מִבַּיִת עֲבָדִים.

ג. לֹא יִהְיֶה לְךָ

אֱלֹהִים אֲחֵרִים בְּנוֹסֵף לִי.

ד. לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְלֹא תִמּוֹנֶה,

מִמָּה שֶׁבְּשָׁמַיִם שָׁמַעְלֵינוּ

וּמִמָּה שֶׁבָּאֶרֶץ מִתַּחַתֵּנוּ,

וּמִמָּה שֶׁבַּיִם, מִתַּחַת לְאָרֶץ.

לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם

וְלֹא תַעֲבֹד אוֹתָם.

כִּי אֲנִי ה' אֱ-לֹהֶיךָ,

אֵל שְׁאִינוֹ סוֹלֵחַ לְשׁוֹנְאָיו

וְזוֹכֵר אֶת חַטָּאֵי הָאֲבוֹת

לְבָנִים שְׁלֵהֶם,

לְדוֹר הַשְּׁלִישִׁי, הַנִּכְדִּים

וְלְדוֹר הָרְבִיעִי, הַנִּינִים.

א. וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה,

לְאִמֹּר:

ב. אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ,

אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם,

מִבַּיִת עֲבָדִים.

ג. לֹא יִהְיֶה לְךָ

אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל-פְּנֵי:

ד. לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל תִּמּוֹנֶה

אֲשֶׁר בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל,

וְאֲשֶׁר בָּאֶרֶץ מִתַּחַת,

וְאֲשֶׁר בַּיָּם מִתַּחַת לְאָרֶץ.

ה. לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם

וְלֹא תַעֲבֹדָם.

כִּי אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ,

אֵל קָנָא

פֹּקֵד עֵינָי אֲבוֹת

עַל-בָּנִים,

עַל-שְׁלֵשִׁים

וְעַל-רְבָעִים,

לְשָׁנָי,

קול אֱלֹהִים נִשְׁמַע
מִתּוֹךְ הַדְּמָמָה
ב. "וַיִּדְבֹר אֱלֹהִים"...

אָמְרוּ חֲכָמִים:
בְּשָׁעָה שֶׁנִּתֵּן הַקֶּבֶ"ה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל,
עוֹף לֹא צִיץ,
צִפּוֹר לֹא פָּרַח,
שׂוֹר לֹא גָעָה,
הַיָּם הָיָה שָׁקֵט,
בְּנֵי אָדָם לֹא דִבְרוּ.
רַק קוֹל אֱלֹהִים נִשְׁמַע אוֹמֵר:
"אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ".

(שמ"ר כט)

הוֹצֵאתִיךָ: הוֹצֵאתִי אוֹתְךָ.
מִבֵּית עֲבָדִים: הָאָרֶץ
שֶׁהֵייתָם בָּהּ עֲבָדִים.
עַל פְּנֵי: בְּנוֹסֵף לִי.
לֹא תַעֲבֹדֶם: לֹא תַעֲבֹד
אוֹתָם.
אֵל קָנָא: אֵינוֹ סוֹלֵחַ.
פֶּקֶד: זֹכֵר וּמַעֲנִישׁ.
עוֹן אֲבֹת: חֲטָאֵי אֲבוֹת.
שְׁלִשִׁים: בְּנֵי דוֹר שְׁלִישִׁי,
נְכָדִים.
רְבַעִים: בְּנֵי דוֹר רְבִיעִי,
נִינִים.
לְשׁוֹנָאֵי: לְשׁוֹנָאֵי, לְמִי שֶׁלֹּא
חָזַר בַּתְּשׁוּבָה, אֲנִי מַעֲבִיר
אֶת חֲטָאֵי הָאֲבוֹת
וְהַצֹּאֲצָאִים.

פסוקי התורה	פרק כ
<p>ו. וְעָשָׂה חֶסֶד לְאֲלֹפִים לְאֵהָבִי וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתַי. ז. לֹא תִשָּׂא אֶת־שֵׁם־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא. כִּי לֹא יִנְקֶה יְהוָה אֶת־אֲשֶׁר־יִשָּׂא אֶת־שְׁמוֹ לְשׁוֹא. ח. זְכוֹר אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. ט. שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וַעֲשִׂיתָ כָּל־מְלֹאכְתֶּךָ, י. וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא־תַעֲשֶׂה כָּל־מְלֹאכָה, אֹתָהּ וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ, עֲבָדֶךָ וְאִמְתֶּךָ וּבַהֲמֹתֶךָ וּגְרֶךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ. יא. כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ, אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם. וַיִּנַּח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. עַל־כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֶׁהוּ. יב. כִּבֵּד אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אִמְךָ לְמַעַן יֵאָרְכוּן יָמֶיךָ עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ. יג. לֹא תִרְצַח לֹא תִנְאַף לֹא תִגְנֹב, לֹא תַעֲנֶה בְרַעַף עַד שֶׁקֶר. יד. לֹא תַחֲמֹד בַּיִת רֵעֶךָ, לֹא תַחֲמֹד אִשֶׁת רֵעֶךָ וְעַבְדּוֹ וְאִמְתּוֹ,</p>	<p>ו. וְאֲנִי עוֹשֶׂה חֶסֶד וְטוֹב לְאֲלֹפֵי דוֹרוֹת לְמִי שְׂאוֹהֵב אוֹתִי וְשׁוֹמֵר אֶת מִצְוֹתַי. ז. לֹא תִגִּיד בְּפִיךָ אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ בְּלִי צַרְךָ. כִּי ה' לֹא יִסְלַח לְמִי שְׂאוֹמֵר אֶת שְׁמוֹ בְּלִי צַרְךָ. ח. זְכוֹר לְקַדֵּשׁ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. ט. שֵׁשֶׁה יָמִים תַּעֲבֹד וְתַעֲשֶׂה בָהֶם מְלֹאכָה, כָּל עֲבוֹדָה, י. וְהַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְהִיָּה יוֹם שַׁבָּת לַה' אֱלֹהֶיךָ. לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלֹאכָה, כָּל עֲבוֹדָה. אֹתָהּ וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ, עֲבָדֶךָ וְאִמְתֶּךָ, הַשְּׁפָחָה שְׁלֶךָ, וְהַבְּהֵמָה שְׁלֶךָ וְגַם הַגֵּר שְׂיוֹשֵׁב בְּשַׁעְרֶיךָ. יא. כִּי שֵׁשֶׁה יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל מִה שֶׁבָהֶם, וְה' נָח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. לְכֵן בֵּרַךְ ה' אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַעֲשֶׂה אוֹתוֹ לְיוֹם קְדוֹשׁ. יב. כִּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ, כְּדִי שְׂתַחֲיֶה חַיִּים אָרְכִים, עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ. יג. לֹא תִרְצַח, לֹא תִנְאַף (עִם אִשָּׁה לֹא שְׁלֶךָ), לֹא תִגְנֹב, לֹא תַעֲדִיד עֲדוֹת שֶׁקֶר עַל חֵבְרֶךָ. יד. לֹא תִרְצֶה אֶת בַּיִת חֵבְרֶךָ, וְלֹא תִרְצֶה אֶת אִשֶׁת חֵבְרֶךָ וְאֶת עַבְדּוֹ וְאֶת אִמְתּוֹ,</p>

מילון

וְעוֹשֶׂה חֶסֶד: עוֹשֶׂה טוֹב.
לְאֵלִים: לְאֵלֵי דוֹרוֹת,
לְתַמִּיד.

לֹא תִשָּׂא: לֹא תִבְטֵא
בְּשִׁפְתֶיךָ.

לְשׂוֹא: בְּלִי צֶרֶךְ, לְשִׁבּוּעַת
שִׁקְרָה.

לֹא יִנְקֶה: לֹא יִסְלַח.

לְקַדְשׁוֹ: לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ יוֹם
קָדוֹשׁ לְה'.

אֲמַתָּךְ: אִשָּׁה שֶׁהִיא עֶבֶד.

גֵר: מִי שֶׁלֹא נוֹלַד יְהוּדִי,
וְהִתְגַּיֵר וְנִעְשָׂה יְהוּדִי.

בְּשַׁעֲרֶיךָ: בִּישׁוּבֵימ שְׁלֶךְ.

וַיִּנַח: נָח.

יֵאָרְכוּן יָמֶיךָ: תַּחֲיֶיהָ שָׁנִים
רַבּוֹת.

לֹא תִנְאָף: לֹא תִהְיֶה עִם
אִשָּׁה שֶׁאִינָה שְׁלֶךְ.

לֹא תַעֲנֶה... עַד שִׁקְרָה: לֹא
תַעֲדִיד עֲדוֹת שִׁקְרָה.

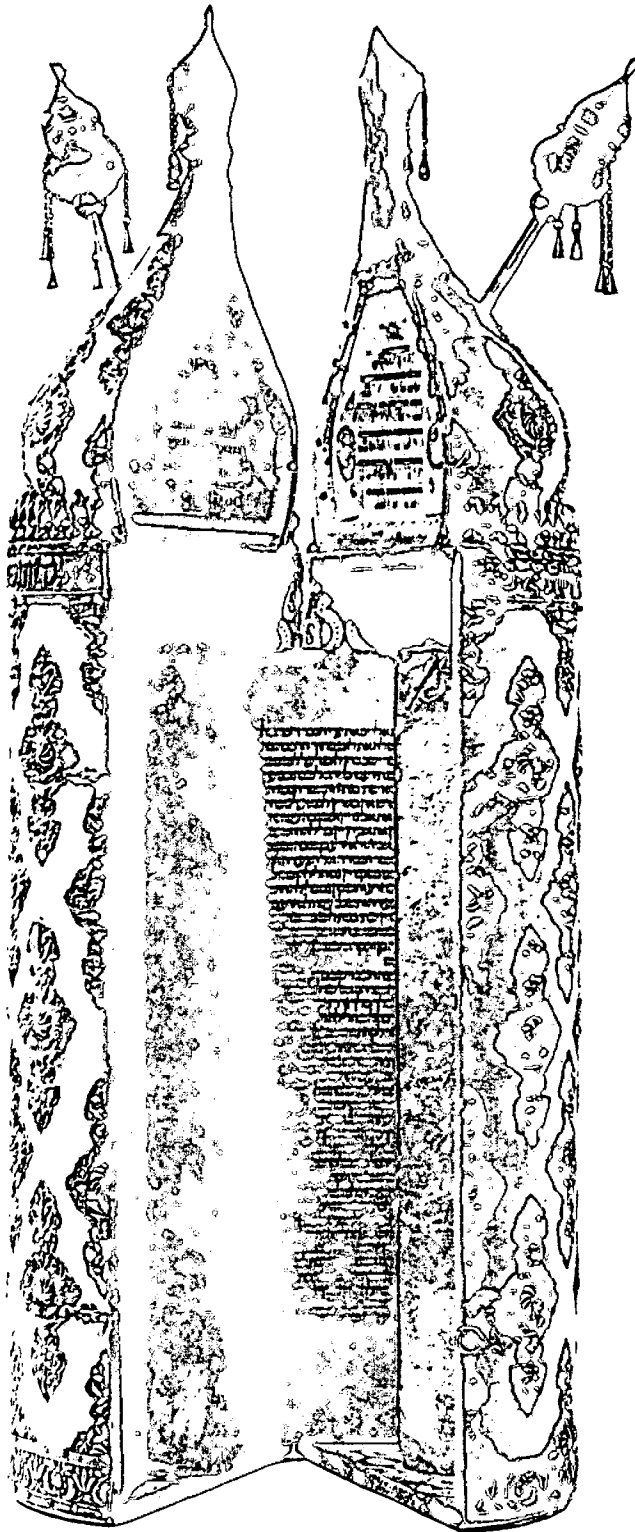
בְּרַעַף: נֶגֶד חִבְרָה.

לֹא תַחֲמֹד: לֹא תִרְצֶה
לְהַשִּׁיג אֶת מַה שֶׁלֹא שְׁלֶךְ.

אֲמַתּוֹ: אִשָּׁה שֶׁהִיא הָעֶבֶד
שֶׁלוֹ.

פסוקי התורה	פרק כ
<p>וְשׁוּרוֹ וְחִמּוֹרוֹ וְכָל אֲשֶׁר לְרֵעֵךְ. טו. וְכָל הָעַם רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת וְאֶת הַלְּפִידִים וְאֶת קוֹל הַשּׁוֹפָר וְאֶת הָהָר עֵשׂוֹן. וַיֵּרָא הָעַם וַיִּנְעוּ, וַיַּעֲמְדוּ מֵרָחֵק. טז. וַיֹּאמְרוּ אֶל מֹשֶׁה: דַּבֵּר אֵתָּה עִמָּנוּ וְנִשְׁמָעָה, וְאַל יְדַבֵּר עִמָּנוּ אֱלֹהִים, כִּי נָמוֹת׃ יז. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעַם: אֵל תִּירָאוּ. כִּי לְבַעֲבוֹר נִסוֹת אֶתְכֶם בָּא הָאֱלֹהִים. וּבַעֲבוֹר תִּהְיֶה יְרֵאתוֹ עַל־פְּנֵיכֶם לְבַלְתִּי תַחֲטְאוּ׃ יח. וַיַּעֲמֵד הָעַם מֵרָחֵק. וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֶרְפֶּל, אֲשֶׁר־שָׁם הָאֱלֹהִים. יט. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה: "כִּי תֹאמַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: אַתֶּם רֹאִיתֶם, כִּי מִן־הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם. כ. לֹא תַעֲשׂוּן אֵתִי אֱלֹהֵי כֶסֶף, וְאֱלֹהֵי זָהָב לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם. כא. מִזְבַּח אֲדָמָה תַעֲשֶׂה־לִּי, וְזָבַחַת עָלָיו אֶת־עֹלֹתֶיךָ וְאֶת־שְׁלֵמֶיךָ אֶת צֹאנֶךָ וְאֶת־בְּקָרֶךָ. בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת־שְׁמִי, אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ׃</p>	<p>וְלֹא אֶת שׁוּרוֹ וְאֶת חִמּוֹרוֹ וְלֹא אֶת כָּל מָה שֵׁישׁ לְחִבֵּר שְׁלֶךְ׃ טו. וְכָל הָעַם רָאוּ וְהִרְגִישׁוּ אֶת הַקּוֹלוֹת וְאֶת הַלְּפִידִים וְאֶת קוֹל הַשּׁוֹפָר וְאֶת הָהָר מְכֻסָּה בְּעֵשָׂן. הָעַם רָאוּ וּבְרָחוּ וַעֲמָדוּ מֵרָחוֹק. טז. הָעַם אָמַר לְמֹשֶׁה: "דַּבֵּר אֵתָּה אִתָּנוּ וְנִשְׁמָע אֹתְךָ, וְאַל יְדַבֵּר אִתָּנוּ אֱלֹהִים, כִּי שְׁלֵא נָמוֹת׃" יז. מֹשֶׁה אָמַר לָעַם: "אַל תִּפְחָדוּ. כִּי ה' רָצָה רַק לְנִסּוֹת אֶתְכֶם, וְלָכֵן הוֹפִיעַ, ה' רָצָה שֶׁתִּהְיֶה לָכֶם יְרֵאת ה', כִּי שְׁלֵא תַחֲטְאוּ׃" יח. הָעַם נִעֲמַד מֵרָחוֹק. וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֶרְפֶּל שֶׁשָּׁם הָיָה ה'. יט. ה' אָמַר לְמֹשֶׁה: "כִּי תֹאמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל. אַתֶּם רֹאִיתֶם, שְׁמֹן הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי אִתְּכֶם, כ. לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֱלֹהֵי כֶסֶף וְלֹא אֱלֹהֵי זָהָב, בְּנוֹסֶף לִי. כא. לִי תַעֲשֶׂה מִזְבַּח מֵאֲדָמָה בְּלֶבֶד, וְעָלָיו תִּקְרִיב אֶת הַקָּרְבָּן שְׁלֶךְ, אֶת הַצֹּאן וְאֶת הַבָּקָר שְׁלֶךְ. בְּמָקוֹם שֶׁאֲנִי אֲרָאָה לְךָ שֵׁם אָבוֹא אֵלֶיךָ. וְאִזְ אֶהְיֶה אִתְּךָ וְאֶבְרַךְ אֹתְךָ׃"</p>

מילון

רֵאִים: מְרַגְּשִׁים.

עֵשׂוֹ: מְכַסֶּה עֵשׂוֹ.
וַיִּנְעוּ: זָזוּ, בָּרְחוּ.

עָמְנוּ: אָתְנוּ.
וּנְשָׁמְעָה: וְנִשְׁמָע.

פֶּן: כְּדֵי שְׁלֵא.

אֶל תִּירָאוּ: אֶל תִּפְחָדוּ.
לְבַעֲבוֹד: כְּדֵי, בְּשִׁבִיל.
בָּא: הוֹפִיעַ.

תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵיכֶם:
תִּהְיֶה לָכֶם יִרְאָת ה', פֶּחַד
וְכָבוֹד.
עֲרָפֶל: עֵנָן כָּבֵד.

מקורות הצילומים

שער + עמ' 11 - Metropolitan Museum N.Y.
עמודים 18, 42 - photo Audrian - Samivel Paris
עמ' 31, 67 - מוזיאון ישראל
עמודים 21, 99, 107, 123 - ציור מאת מאת דה-לאבורד
עמ' 43 - Rene Buzzi, Magnum Photos
עמ' 77 - דורה
עמ' 105 - Magna Books
עמ' 129 - ציור מאת צ' וילסון
עמ' 133 - ציור מאת ל' דה לאבל